NAISTE JA KODUDE KUUKIR

Maret

8

HIND 35 SENTI

AUGUST 1937

TARTU NÄITUS

peetakse 3.—6. septembrini 1937. a. uuel, moodsal näituseväljal.

Ülesandmisi võetakse vastu ja teateid antakse näituse büroos Tartu, Näituse tän. 31, tel. 1-01 (büroo) ja 26 (direktor)

Eesti Põllumeeste Selts Tartus

Perenaised!

Konserveerige aegsasti marju, aed- ja juurvilja Weck-, Rex-purkidesse ja hoidispudeleisse! Kõik abinõud selleks soodsalt saadaval

A.-S. D. MIRWITZ & POJAD

TALLINN
Estonia pst. 13, tel. 304-61
Tartu mnt. 13, tel. 306-81

TARTU
Raekoja t. 6, tel 3-83
Kivi t. 21, tel. 3-84

Tedresan

KREEM JA SEEP

ON PARIM KAITSE TEDRETÄHTEDE VASTU

A.-S. Prov. J. Lill — TARTU

Septembri algul ilmub müügile

«Vallatu Magasin» nr. 4

suure sügisnumbrina

Maret

NAISTE JA KODUDE KUUKIRI

NR. 8 (32)

3. AASTAKÄIK

AUGUST 1937

Trükitud 27.000 eksemplari

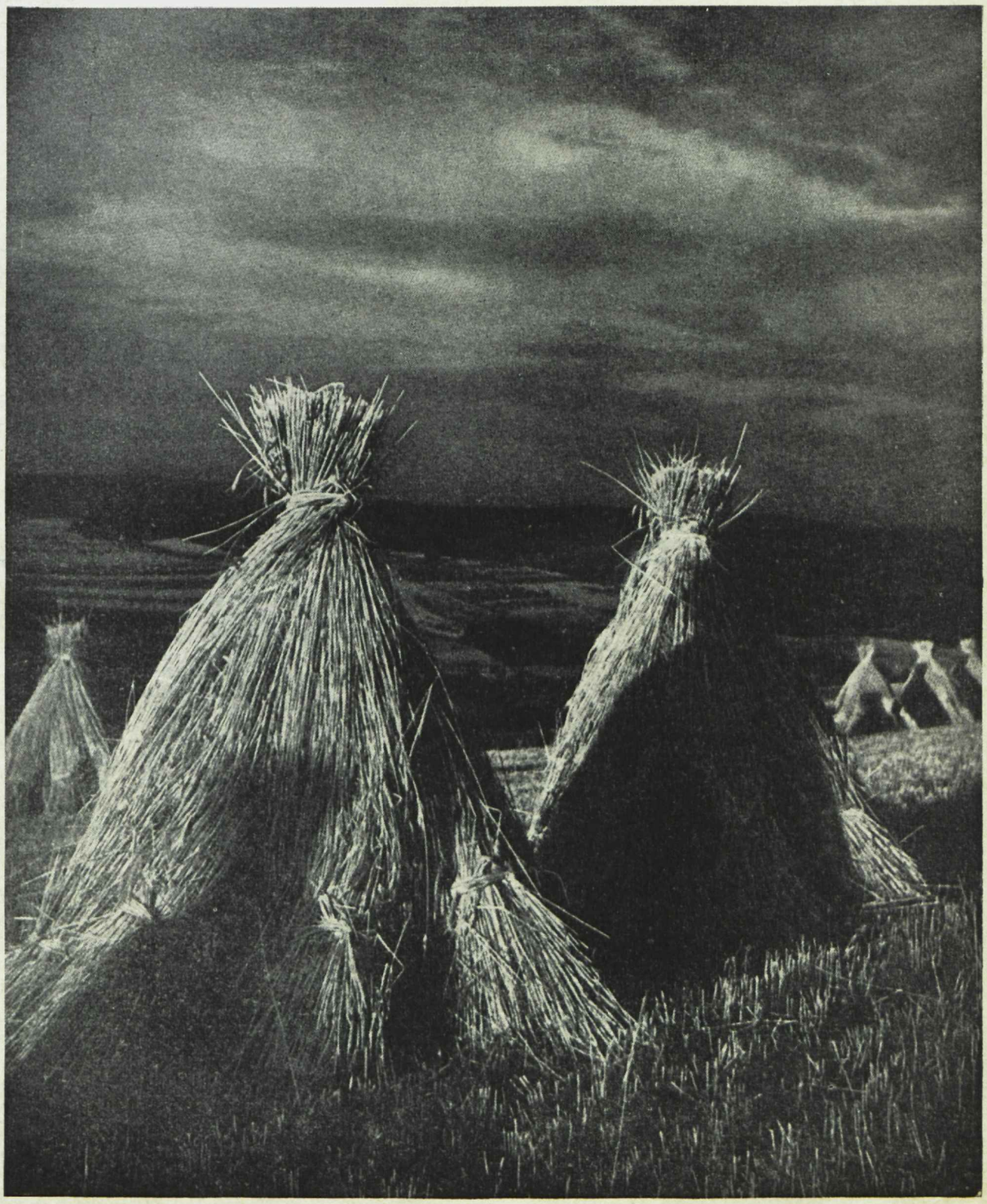

Sügise eelpostid

PAUL VIIDING

Varasügise hommikud

Iga hommik kui võlut haldjateriigis:
põld, salu ja järv — piimvalges udus.
Tuulehingustki pole. Vesi järves kui tiigis,
kui peeglíks tardund, kui muinasjutus.

Silm seletab vaevalt kümmekond sammu.
Ainult hääli kostub. Mäelt karjakrappi,
mille sekka üks lojuseist tõsiselt ammub
ning käratseb karjus, koera hõigates appi.

Ju varakult väikse valgega undab
mäel masin. Lõppemas rukkirehed.
Kase kaharust silmitsedes on tunda,
et üsna varsti on langemas lehed,

sest öö̧ga on tulnud ka ta haljasse latva
kui halle juukseid — vahakaid narmaid.
Vaata: teele, rõõpmeisse vankri ratta
ongi pudenend lehti liialt varmaid.

Hoia Ronk

Siis ela nagu hunt üksinda laanes...

Väga lugupeetav tundmatu proua või preili!

Teie kiri. Teie otskohe lahtipuhkev reaktsioon minu epistlile, mille pühendasin Maarja Magdaleenale, näitab, kuipalju olete mõttes või tundmuses tegelnud küsimustega, milledest oli seal juttu. Ja Teie väited on võetud elust, läbi elatud ja õieti läbi kannatatud. Ei ole Teie mitte selle suure enamiku killast, kes kuulutab lehtedes, et elurõõmus daam otsib „samasugust" meeskaaslast, ei salli Teie neid „poisusid" ja „meesolevusi", kes endid pakuvad niisama labaselt, maitsetult ja selle kraadepoisi süütusega, millegagi naised välja kutsuvad lühikestele ja mitte millekski kohustavatele amuuridele. Teil on halb ja nüüd hüüate pea nagu ahastuses: „Siis ela nagu hunt üksinda laanes..."

Jah, ela nagu hunt üksinda laanes, kui sa mitte ei soovi alistuda kõigele sellele, mis on üldiselt viisiks, kombeks ning allakiskuvaks labasuseks. Nii vihjate.

Teie toote mulle näited sellest, kuidas mehed on valimata oma sõnades ja käitumises ja kuidas naised lõkerdavad rõõmsalt kaasa. Ja kuidas naised ise nimetavad pirtsakateks neid ning edvistavaiks, kes tõmbuvad siis tagasi. Ja kuidas siis pahameel hakkaks koonduma selle vastu, kes ei talu halba tooni ja hoolimata kombeid, ja kuidas see siis hakkab aegamööda kahju tegema Teie eraelule ning isegi ametialalisele tegevusele. Teie vihjate sellele, kuidas Teie kardate oma koha pärast, kui Teie katsuksite erineda ja mitte alistuda oma ärijuhtide, printsipaalide, leivaisade, ülemuste ning direktorite käitumisviisidele, kusjuures Teie ei tee mingit vahet hansa-, tsirkuse-, teatri- ja muude direktorite vahel ning tänate vaid õnne, kui mängu pannakse ainult seltskondlikud käitumisküsimused ja mitte ka mehelikud soovid. Teist kõneleb haavunud olek ja solvatud uhkus, aga siiski veeretate ikkagi süü meestele, sest et need on ju valitsejad, need on tooniandjad, need on naiste õpetajad ja ühtlasi koha muretsejad ja kohal pidajad. Ning mõne kaitseliidu rühmaülema otsus Teie kohta võib Teile saada saatuslikuks ja Teid kuulutada mitteustavaks riigikodanikuks, kui Teie ei taha naeratades ja heakskiitvalt pealt kuulata tema rõvedusi. Ning sellest järgneks siis kohalt lahtiregistreerimine ja järgneksid kõik muud seintele maalitud tondid.

Muidugi seintele maalitud tondid! Sest olgugi põhioluliselt seisukord küll vägagi sarnane Teie kirjeldusele, siiski on tugeva enesekaitse tahte juures ja oma inimväärtuse alalhoidmise juures hädaoht ikkagi väiksem kardetavast hädast. Ei teeks kolumats palju, kui laps ei kardaks.

Aga laps kardab kolumatsi. Selleks kolumatsiks on tal ju mees, kes annab temale kõike, kohta ning ametit, seltskondlikku positsiooni, süüa ja juua, kuigi naine näiliselt hoolitseb ise kõige selle eest. Sellest kartusest kõneleb ju ka Teie süüdistus, see feministlik hädahüüd, et mees on kõiges alati süüdi.

Tähele pannud olete õieti üsna hästi, et õieti ju mees annab Teile Teie kasvatuse ja käitumise, ja et Teie olete ühes oma kaasõdedega niisugune, nagu tema seda tahab. Ainult vildak on Teie arvamine, et ta seda tõepoolest kindlasti tahab. Et ta tahab, kuidas Teie labaseks lähete, odavaks, laitusväärseks.

Ei ole mingit paradoksi selles ega vasturääkivust, kui ma ütlen, et ta seda tahab ja seda ka mitte ei taha. Et ta ihust ja hingest seda soovib ning kõike teeb, et Teid niikaugele viia, seejuures aga niisama ihust ja hingest vihkab, kui Teie niisugune olete, vihkab, seda aga harva näitab, sest — meie oleme ju kõik seltskonnainimesed ja ei näita, mida meie tunneme. Niisama nagu Teiegi ei näita, mida Teie tunnete, kui Teie ümber ollakse jõhker ja rõve. Teie ju naeratate, Teie ei leia ühtegi kritiseerivat ega halvustavat sõna, Teie õpite isegi kõige tugevamad anekdoodid pähe meestelt, et neid edasi jutustada teistele meestele. Ning usute naiivselt, et see meeldib.

Muidugi meeldib! Miks ei meeldi! On ju nii tore natuke püherduda. Niipalju vana Aadamat on paljudes meestes, nagu seda vana Eevat on paljudes naistes. Ning üldse eestlases, olgu ta nüüd mees või naine, seda va' käiseväel olekut, seda rõõtsakile laskmist, seda nii armast matsilikku lohakust, mis ei taha kitsendusi ega enesekitsendusi, sest et need on ebamugavad ja mitte sugugi „konti mööda". Ja selleks on olemaski see või teine suur tunnetus vabanduseks, et lõppude lõpuks olevat inimene ju ikkagi loom ja tema bioloogilised funktsioonid ju samasugused, ja ebasiiras olevat end püüda teeselda teiseks. Tõde üle kõige! Kusjuures unustatakse, et tõe otsimine juba ja tõe kõrgeks pidamine ei ole just mitte loomariigi ülesandeks ega tema võimetes. Ei hakka kukk õues kunagi veenma kana, et ju tõepoolest oleme ikka loomad ja tõe nimel jne. Vastuoksa: ta näitab oma rüütellikkust, oma hoolt ja oma laitmatust vapruses ning muudes (ka inimeste juures lugupidamises olevais) voorustes. Ja kuigi ta mõnikord ennastohverdavalt paistab loobuda tahtvat rammusast maiuspalast ja heledalt kutsub daami nautima, ent siiski selle saabumisel ruttu kugistab alla delikatessi, siis ei maksa sellest mitte teha ebaõigeid järeldusi. Siis vahest jõudis ruttu pärale ablas daam, daam, kellega noored nolgid on vahetanud anekdoote, vestnud kahemõttelist ja ühemõttelist juttu. Ja vaadake, armulisem, s e l l e daami jaoks ei paistnud kukele rüütellikkust mitte tarvis minevat.

Uskuge mind, preili või proua, lindudel ja neljajalgseil ei ole tõepoolest mitte prohveteid, filosoofe, suuri leiutajaid ja muid, kes tegutsevad eetilistel põhjustel, teadlikud olles oma eetilises vajaduses. Loomadel pole kunagi vaja end vabandada, et nad bioloogiliselt ikkagi kuuluvad loomade hulka. Aga inimeste arenenum kiht e i t a h a sinna kuuluda, on h a l b olla loom. Ja need arenenud on vastandeiks neile, kes Teid ümbritsevad seltskonnas ja ikka ning alati tahavad toonitada oma loomalikkust, ajades alati seda ühe- või kahemõttelist juttu, luues alati seisu-

LÕBUS ON VEES SULISTADA

kordi, kus nad saaksid alla kriipsutada oma võltsimata päritolu loomariigist, mida selgemalt ja labasemalt, seda parem.

Kuid siiski, armulisem preili või proua, kuid siiski! Olgu mees nii loomale lähedane kui ta ka on, siiski on tal oma salajasi paleusi. Ei ole Teie vist paljusid näinud, kes lakkamata ja päris ning lausa hoolimata katsuks Teile peale suruda oma ühekülgset mehelikku suhtumist sõnas või teos. Katse teeb ta küll ära, sest senini pole ta mitte suurt lugupidamisväärilist leidnud, eks? Nii siis ajab ta katsesarved välja ja vaatab, kuidas vastatakse. Võib olla koguni, et tal on hinges vaikne lootus, võib-olla isegi palvetab see hing, temale enesele teadmata, et olgu ometi kunagi ja kusagil naine, kes mitte pole niisugune nagu senised kõik teised. Ja kui ta on seda katsetanud, nii sageli ja ikka ühesuguse tagajärjega, siis muutub ta lõpuks küünikuks ja jõhkraks ja ei usugi enam mitte kui midagi. Matab meelega ja võib-olla juba tuimaks läinud valuga viimase sädemekese oma kogemuste kuhja alla, abiellub ükstakõik missuguse „naisolevusega", et vaid purjetada oma bioloogilisesse sadamasse.

Uskuge, et mees on tõepoolest ikkagi poisu. Mitte küll see, kes end pakub rahakatele daamidele (vanadus mitte tähtis!), vaid see, kellel on tõepoolest ideaale ja kes püüaks välja liiginimlikkuste, s. o. bioloogiliste usutunnistuste keskelt. Ta on niisugune poisu, et heidab kergesti meelt ja möirgab siis teistega kaasa põlgavat ja jõhkrat naeru. Kuigi on viisakas küllalt, see tähendab küllalt seadust kartev, et oma väljendustega end mitte viia kohtu alla. Ja on ka ses suhtes küllalt viisakas, et end mitte viia oma käitumise kaudu vastuollu muu seltskonnaga. Kes omaltpoolt on justament samasuguselt ettevaatlik. Aga mõttele, mis ta mõtleb, hindab, kuidas ta hindab ja on siis kõik üheskoos niisugune kumpaneia, nagu see, mille all Teie kannatate, ja mille pärast Teie ahastuses hüüate, et ela siis üksinda nagu hunt laanes, kui temaga ei seltsi.

Aga kuidas lohutaksin ma Teid? Ma tean, see ei vii mitte kaugele, kui soovitan mängu, mida harrastasime noormeestena: kes ütleb kurat, maksab 10 kopikat ühisesse kassasse. Meie küll ise lõpuks enam palju ei kuraditanud, aga teised teevad seda ikka endise innuga edasi. Meie eeskuju ei mõjunud. Meil pole kloostreid ega suuri internaate, kus kasvatatakse maitset ja seda käitumist, mis mehe paneb kohe aukartuses pidurdama oma loomulikku jõhkrust, et asemele astuda lasta niisama loomulikku jumaldamistungi. Ei ole meil üldse suuri kasvatajaid.

Aga kui ma vihjasin oma noormeheajale, kus meie maksu alla panime oma kuradid, siis oli ka sel katsel oma mõju: meie ei seltsinud nendega, kes lohakusest ning ajuvõimetusest ei osanud muud kui korrata neid paari mõttetut silpi. Me ei teinud kaasa. Meie läksime ära sellest seltskonnast. Ja ütlesime ka — miks. Kuid sellegipärast ei söönud meid ükski ülemus ära, ei hüljanud ükski seltskond, ei ajanud ametist ükski direktor.

Ma usun, Teie leiaksite ikkagi mõne kaasõe, kes ka oleks kaaskannataja ja kellega — kirjaski ütlete seda — olete mõtteid vahetanud selle seltskonnaorjuse üle, mis Teid sunnib taluma härrade vähest lugupidamist. Teil tarvitseks vaid mõne kaasõega koos — kui Teil üksi ei küündi julgust ja oma naise- kui ka inimväärtuse lugupidamisest — tõmbuda alati tagasi sealt, kus Teile ei meeldi. Ja kohe ka ütelda, miks ei meeldi. Hädaohud on palju väiksemad kui Teie kardate. Ja Teie lööte kaks kärbest korraga: kasvatate inimesi ja saate nende isikute seltskonnast lahti, kes Teid vaevavad.

Muidugi kujutan ma enesele ka ette äärmusi. Näiteks on Teie ülemus vahest seda liiki, et tema perekonnas valitseb toon palkide painutamiseks. Kuidas Teie jätaksite seal käimata, kui tulevad kutsed ja ei tea, mis siis kõik ütleb veel proua ja kuidas üldse hakatakse suhtuma Teisse ka veel ametis.

Tean, tean, ka seda on. Aga siin tuleb kehitada õlgu, see tähendab, mina pean kehitama. Pean Teid jätma Teie saatuse hoolde, kui Teil pole küllalt vaimu ega jõudu otsida ja leida uut paremat ülemust. Siis õppige ruttu mõned rasvased anekdoodid pähe.

Kujutan enesele ka ette, et Teie vend on võtnud naise sugukonnast, kelle toon pole Teile vastuvõetav. Ja vend on pettunud ja kurb ja nõnda edasi. Aga Teie armastate oma venda,

Kriisid abielus

Noor naine, kes umbes kolm aastat oli abielus olnud, märkas korraga oma mehe muutunud olekut. Mees oli olulise põhjuseta äge, tihti ebasõbralik ja vahel isegi eemaletõukav.

Säärastel silmapilkudel näeb naine, kes peaaegu alati igatseb sõbralikkust ja soojust, esile kerkivat seda nii palju räägitud, peaaegu surnuks räägitud „lõppu". Loomulikult. Tähendab, ka tema abielus — tema arvamise järgi. On täpselt nii, nagu igal pool: muututakse ükskõikseks. „Sõbralikud" ennustused n.-ö. headelt sõbrataridelt olid siis õiged. Järelikult on nüüd siis lõpp armastusel, on järgnemas vaid hall argipäev, nimelt see, mida paljud nimetavad ükskõikse naeratuse ning õlgade kehitamisega „abieluks".

Õnneks on aga sääraseid kurbi mõtteid rohkem mõeldud kui läbi elatud. Noor naine võitleb seepärast õige äratundmisega, et kõik hea saavutatakse ainult võitluses, ja tahab tagasi nõuda endist südamlikkust ning soojust.

Ta haarab aga tõde kahjuks valest küljest, kuna nüüdsest peale hakkab mehelt igavene pärimine: „Mis sul õieti on? Miks sa nüüd nii oled? Miks sa midagi muud ei ütle? Ahaa, ma tean juba, oled minu suhtes muutunud ükskõikseks! Nojaa, seda meie teame — niisugused on kõik mehed! Kolm aastat on teie jaoks pikk aeg..."

Ja nüüd järgnevad pisarad ja jälle pisarad. Sajab kaebeid ja süüdistusi, mis lõpevad lõpuks varitsevas ootuses. Kogu naise olemus muutub nüüdsest peale ainukeseks suureks nõudeks mehele — nõudeks, mis ägeda inimese teeb veel enam närvlikuks ja tundlikuks.

Mees — ja, mis on siis temaga õieti juhtunud? Miks on ta nii muutunud? On tal igav? Kas ta tõesti on lakanud armastamast oma naist? Tavalisesti pole aga midagi säärast, mees on sattunud vaid sisemisse kriisiaega, millesse igaüks meist kord sattuda võib. Võimalik, et selle taga peituvad mõned ametialalised raskused, millistest väga kinnine inimene ei taha ega saagi rääkida. Võib-olla nurjus tal üks lootus, võib-olla ka lihtsalt tervislik seisukord tõmbas kriipsu ta muidu nii tasakaalukale hingelisele seisukorrale. Säärastel kriisiaegadel tõmbuvad mehed sügavamale endasse, kui naised. Nad muutuvad ülitundlikeks ja kergesti erutuvaiks. Põhiliselt tahaksid nad meeleldi anda sõbralikkust ja soojust, ent nende endi sisemine võimatus teeb nad enesele teadmatult ahastavamaks, kui nad seda endale või teistele tunnistada tahavad. Nii saab nende väliseks sõjariistaks järsk põlgus. Nõustume, et see abinõu on õnnetult ning halvasti valitud. Pisut rohkem enesetundmist ja suuremat avameelsust nii enese kui ka teiste vastu looks mõningatelgi juhtudel tugeva silla üle sääraste raskuste. Ent me peame kord ka tee leidma inimese teedeta ja purdeta sisemusse.

Iga inimene, kes on sattunud teatud väsimuse või elutüdimuse tõttu säärasesse kriisiaega, on nimelt eriti tundlik oma kaaslase igaveste ja kannatamatute pärimiste suhtes. Seepärast tuleb „kriisihaiget" inimest kohelda suure kannatlikkuse ja arusaamisega. Võrdleme seda olukorda väikese kahjutu haigustumisega grippi, kus haiguskulg võib kujuneda ohtlikuks just põetaja poolt kärsikliku kohtlemise tõttu, kuna see haiget erutades mõjub halvavalt paranemisele.

Tarkus aitab võita.

Me võime siin ainult siis toimida õieti, kui meil on asjast selge arusaamine. Meie peame seepärast endile selgeks tegema, et ega nii meie kui ka mitte teise isiklik elu möödu kriisideta, kindlasti aga mitte kunagi kahe kooselu, mis peab võitlema ürgse ning igavese „mina" ja „sina" raskustega.

„On suur asi ikka kahekesi olla," ütleb Nietzsche sügavas inimlikkude probleemide äratundmises. „Suur asi" — sõpruses, armastuses, abielus. Kus inimene elab inimesega, nõutakse temalt suurt jõudu ka teiste mõistmiseks. See jõud võib vahetevahel lõdveneda, ilma et aga tarvitseks tunnistust anda oma nõrkusest või väärtusetusest.

Kui neid sisemisi väsimusi, „kriise" õigel ajal ära tuntakse, hoidutakse paljustki valust ja murest. Kriise on ja peab alati olema. Nad võivad kujuneda alles siis ohtlikuks, kui nad muutuvad pidevaks pikaajalisuseks. Sellistel aegadel vajab terve inimene kolme asja: olukorra mõistmist, kannatust ja armastust, aga mitte kunagi ägedat, varitsevat ega sundivat nõudmist teise vastu.

Käsitades neid „kriise" oma perekonnaliikmete juures kui hingelist väsimust, võime meie kergesti igapäevse näite abil selgitada, kuidas säärastel kordadel toimida. Kui inimene tuleb koju väsinuna ja nõrkenuna, siis ümbritseme meie teda — kui meie oleme targad — rahuliku sõbralikkusega, meie ei ütle midagi, ei küsi midagi, hoolitseme rahulikult ta eest ja laseme tal siis — magada! Pärast sügavat und on väsimus asendatud enamasti värske ja rõõmsa olekuga. Kui meie aga tahaksime seesuguse väsinud inimesega tantsima minna, siis saame õigustatult vihase ja tujutu vastuse, mille oleme esile kutsunud oma mõistmatusega.

Täpselt nii on ka hingega. Ei saa mitte alati nõuda „pidulikku mängu ja tantsu", on olemas ka vaikimise ja suure kannatlikkuse ajajärke, mis on tõeliseks katsumisajaks vastastikusele üksteise mõistmisele.

---

siiski pole Teil talutav kogu selle võõra sugukonna viis. Teie alistute muidugi, et venda mitte päris jumalaüksi jätta. Sest elu läheks temal ju lausa põrguks, kui ta saaks Teie pärast veel selle sugukonna vaenu kaela.

Nojah, ärge olge siis hunt üksinda laanes, vaid uluge parem teiste huntidega kaasa. Kuipalju Teie, Teie vend ja kogu asi paremaks saab selle leplikkuse kaudu, see on juba teine asi. Kui palju Teie oma väärtuselt võidate või kaotate, ühes oma vennaga muidugi, see on jälle Teie enese otsustada. Kuid siis ei tohiks Teie ka mitte solvunud olla ja kõike ajada meeste süüks, ei tohiks kirju kirjutada, et halb on olla halvas seltskonnas. Kui Teie ise mitte midagi kaasa ei taha aidata, et elu muutuks ilusamaks, inimesed natukegi kasvatatuiks, siis ei tohiks Teie ka midagi nõuda.

Ning meil ei tarvitseks siis vahest üksteisele kirjutada muust, kui vahest sõeluda küsimust, kust saadi ennevanasti kõike kommet, naiselikku kui ka mehelikku. Kas võtsid Rooma matroonid omast peast kõiki neid voorusi, millede poolest hiilgasid üksikud naiskujud? Kas oli germaanlaste suur kõlblus, millest kõneleb Tacitus, meeste poolt loodud ja ilma naiste loomuliku kalduvuseta nende poolt vastu võetud ja läbi viidud? Kuidas on tekkinud viisakus üldse ja head kombed eriti hiinlaste, jaapanlaste ning teiste kultuure loonud rahvaste juures? Ja kas see pole kõik mitte loomusunniline nähtus inimese juures, mis paratamata hakkas arenema, leides vaid erinevaid vorme. Selle aga, miks see loomulik joon meil ei taha areneda, jätaksime vahest kõrvale. Sest meie teame ju, miks ta ei arene. Nimelt seepärast, et meil nii väga vähe on julgust teisele ütlemiseks, mis on sünnis ja mis mitte. Ja seepärast, et meie kõiki oma maisi hüvesid seame esirinda: vahekordi oma ülemustega, oma naabritega, oma mõnusid.

Teie kaunis pessimistlik

HOIA RONK.

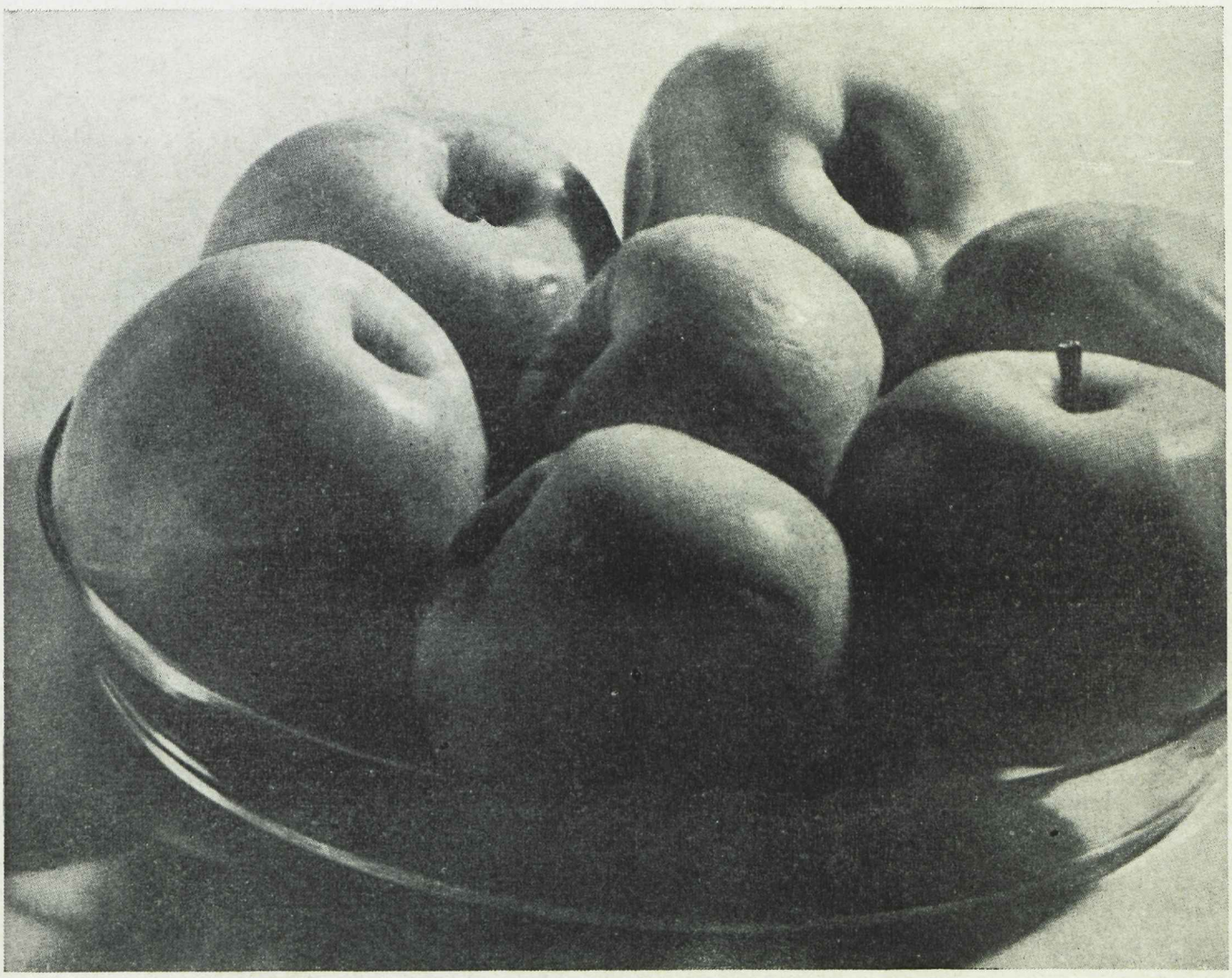

TALDRIK ÕUNTEGA

Artur ja Anna

ehk: niisugune on armastus

Oli tore pealelõuna. Päikene kõrvetas sinisest taevast, taevas ise oli puhas kui kuld. Linnud laulsid lepikus.

Anna ja Artur kõndisid linnast välja. Tahtsid peale tööd hingata värsket õhku ja ka muidu oli kahekesi hästi mõnus jalutada. Anna oli tisleritütar ja Artur oli kingsepapoeg.

Kui jõudsid jõe kaldale, siis küsis Anna:

„Mis sa teeksid, kui kukuksin sulpsti jõkke?"

„Hüppaksin kohe järele ja päästaksin ära," vastas Artur uhke vahvusega.

„Aga kui peaksid sealt kõrgelt sillalt alla hüppama?"

„Ikka kargaksin vette ja ühes rõivastega," ütles Artur.

„Aga sa ei oska ju ujuda?"

„Mis siis, et ei oska. See mõni asi. Aga sind üksinda vette ei jäta."

Annale oli see nii magus kuulda. Ainult kange armastus võib niimoodi kõnelda. Kui hea on kõndida säärase poisiga, kes nii toredasti oskab armas olla.

Nüüd küsis Artur:

„Aga mis sa teeksid, kui su isa ei taha sind minule naiseks anda?"

„Tulen ikka. Ma ei küsi millestki."

„Aga kui ta ütleb, et niisugusele vaesele poisile sa ei lähe ja kui lähed, siis ei anna sulle krossigi?"

„Siis ütlen, et mine metsa oma rahaga ja Artur on üle kõige."

Arturile oli see nii magus kuulda. Ainult suur armastus võib niimoodi kõnelda. Kui hea on jalutada säärase tüdrukuga, kes nii toredasti oskab armas olla.

Nad kõndisid kaua. Kuulasid teineteist ja lindude laulu. Taevas oli nende peade kohal puhas kui kuld.

Mõni päev hiljem nad olid jõel. Artur sõudis ja Anna naeris heledasti. Siis tüdruk tõusis püsti, et vaadata, mis lind see seal kaugel sedasi veidralt tiirutab. Ja kui ta nii vahtis ning kaela sirutas, tegi parem jalg tillukese libiseva niksu ja tüdruk oligi sulpsti vees.

„Aah, appi!" hüüdis ta ahastades ja hakkas vajuma.

Artur viskas jalamaid pintsaku maha ja kargas vette. Ühe käega hoidis paadi servast, teisega upitas Anna veest välja. See oli väga raske, sest ujuda ta ei osanud ja iga minut oleks võinud ise vajuda põhja. Aga suur armastus andis talle jõudu ja oli puhas rõõm oma elu kaalule panna.

Anna toibus varsti ja kui nad kodu poole kõndisid, siis ütles tüdruk:

„Nüüd näen, et armastad mind tõesti."

„Rohkem kui oma elu," vastas poiss.

Ja nad leppisid kokku, et Anna räägib oma isaga.

Teisel päeval oli Anna pisut tõsine, aga täis julget hakkamist.

„Isaga läksime riidu," ütles ta, „ja päris kõvasti. Ta ütles, et niisugusele näljasele pigirotile ta oma tütart ei anna. Mina vastasin, et lähen ikkagi. Siis ta karjus, et jätab mu kõigest ilma. Jäta, ütlesin mina ja tulin tulema. Nüüd olen siin."

Artur oli tõsine.

„Jaa..." venitas ta, „see on tore küll, et mind nii armastad. Ja mina armastan sind veel hullemini, nagu eile nägid. Aga kuidas me hakkame elama, kui isa ei anna sulle krossigi?"

„Sööme silku-leiba ja oleme õnnelikud," ütles Anna.

„Ah, sellest ei tule midagi," ütles Artur. „See pole kellegi elu. Oleks ta sulle vähemalt selle väiksema majagi andnud, oleks ka kuidagi võinud leppida. Aga nüüd, tõesti, asi jääb katki."

Ja jäigi katki.

Niisugune on armastus.

Toomas Varik

Tüdaclaps sinises

Rich. Janno comaan.

8. järg.

Maaja tundis, kuis jääkirmetis rebenes ümbert silmade ja südame. Rohkem mõtlemata laskis ta end juhtida saaliläveni. Uks avanes, olid korraga keerlevate paaride vahel.

Esialgu ei pannud keegi neid tähele. Valsil oli kõva hoog peal ja kõigil oli tegemist omaenda ringitiirutamisega. Maaja silmis virvendas ja kuigi süda põksutas kuumas erutuses, oli siiski nii hea liuelda tugevate käsivarte embuses. Ta naerataski vaikselt ning õnnelikult ja Rand naeratas, võtmata silmi tüdruku õhetavalt näolt.

Preili Meeri Loots oli esimene, kes neid märkas.

„Jõudu, härra Rand!" hüüatas ta kibeda üllatusega hääles ja laskis end kohe kiiresti edasi kanda.

„Jõudu on üliküllusesi," sõnas Rand vaikselt Maajale ja ta silmade rõõmsas säras oli seda siirameelset ja otsest pakitsust, mille ehtsuses ei saanud kahelda. Maaja tundis, kuis sulasid südame ümbert kõik kahtlusevõrgud ja ta oleks hõisanud, nii hea oli olla.

Pastor Pihup oli lõpetanud tantsu ja istudes seinaveerde, löödi ta nägu üleni rõõmu täis.

„Haa, Maaja preili!" hüüdis ta ja tõusis püsti.

Maaja noogutas rõõmsalt naeratades, sõnas aga siis tasahilju Rannale:

„Lähme nüüd, aitab."

„Mõistan," vastas Rand, „pastor..."

Saaliuks oli jäänud ennist pisut irvakile ja nüüd oli hõlpus kerge hõljuvusega tiirutada tantsupaaride keskelt söögituppa.

„Tänan teid," ütles Rand, „ja loodan, et Maaja preili ei ole enam nii karm minu vastu?"

„Loodan, et teie vastu seal ei olda liiga karm," sõnas Maaja naeratleva kelmikusega. „Head ööd!"

Ta lipsas kööki. Ja kuigi Juuli poolt läkitati sügavalt etteheitvaid pilke, ei võetud neid praegusel hetkel üldse arvesse. Kerkjalt lauluviise ümisedes jätkas Maaja lauakraamimist.

22.

Valge peaga tüdruk

Oli vaikne pühapäevane pealelõuna. Nagu valitud neile kahele. Terve maja oli tühi, isegi Juuli oli pidanud tarvilikuks minna „natuke käima".

„Ometi kord — kahekesi," ütles Rand.

Maaja istus sohvanurgas, sirvides fotoalbumit, mis oli pühendatud peamiselt Penderite noorperele, selle esimesis eluaastais.

„Ja mina saan mängida peenikest preilit — ilma et südametunnistus piinaks karvavõrdki," sõnas Maaja.

Rand silmitses teda muheldes:

„M ä n g i d a pole teil seda vaja... Olen alati mõelnud, et kuidas see on nii imeline. Et..."

„Et?"

„Et... Teie nagu ei passiks sinna... vaid siia."

„Katsute end lohutada?"

„Ei, mis jaoks. Mulle on see ükskõik. Aga nii... Kuidagi veider tunne on. Ja mitte ainult minul. Pastor, näiteks..."

„Temal kah?"

„Ja kuidas veel! Ühel päeval ta pani mu päris avasui ehmuma. Ütlen teile uudise: pastor on armunud."

„Ega te ometi taha öelda, et..."

„Just. Teisse. Kõneles mulle esmalt ääriveeri, aga siis päris avameelselt. Kõneles koguni, et mis siis, kui on teenijatüdruk, nüüdsel ajal pole sel mingit tähtsust. Ja ütles seda nii tõsise näoga, et mul on tunne: ta tuleb varsti teie kätt paluma."

Rand naeratles ja lisandas siis:

„Igal juhtumil olge ettevaatlik."

Maaja muiatles ühe suunurgaga. „Seda õnne küll lihtsale tüdrukule!" Ja siis tõsisemalt: „Kui me jätaksime nüüd naljad, härra Rand?"

„Jaa, naljad! Aga jätame pealegi. Ei taha rikkuda praegust õnnist olemist vastumeelsete juttudega. Õieti... on niisugune imeliselt hea tunne... nagu laulda tahaks, vaikselt, tasa. Tont võtku, ei ole ammu aega olnud säärases ülevas romantilises tujus nagu praegu. Kunagi..."

„Sai nii tihti oldud?"

„Ei, mitte. See oli kunagi ammu, palju, palju aastaid tagasi. Olin päris noor mees. Elasin ühes perekonnas, täitsin palgalisena mõningaid ülesandeid. Ja mäletan, seal oli väike valge peaga plika, leivavanemate noorem võsu, ergas ja kebjakas tüdruk. Jah, kui praegu nii mõtlen, siis on aastad nii palju jõudnud kustutada, et suudan vaevu selle plikatirtsu nägu meelde tuletada. Igatahes, valge käharpea tal oli. Meie saime hästi läbi. Sageli ronis mu põlvile ja siis pidin talle laulma. Teate, Maaja preili, praegu on seesama tunne, tahaksin, et... nojaa, ärge nüüd paha mõelge... aga heljutaksin praegugi nii vaikselt kedagi põlvel ja laulaksin... Eh, ütlesin, niisugune veidralt ilutsemise tuju on. Mul on koguni meeles, mis laulu tol ajal peamiselt laulsin. Ilus laul. Olen seda hiljemgi laulnud. Kas te olete kuulnud... Juba siis, kui karjas käisin...?"

„Vist... mitte..." sõnas Maaja, silmad suunatud sügavalt albumisse.

„Noh... on vahest pentsik, kui praegu laulma hakkaksin, pealegi oma roostes häälega, aga ma ütlen vähemalt sõnad. Laul käib nii..."

Rand istus Maajale lähemale. Pidulikult, milles ei puudunud siiski väikene annus lustakat kelmikust, deklameeris ta:

„Juba siis, kui karjas käisin,
Oli mul üks armuke.
Piigakene valge peaga,
Sinisilmist heldeke.

Aastad on nüüd mööda läinud,
Karjapõlv on ununend,
Kuid see valge peaga tüdruk
Pole mitte meelest läind...

See on pikk laul," jätkas Rand, laskudes vaiksesse mõtisklusse, „olgu temast märgitud ainult nii palju. Jah, mõelge ometi, kui selgesti tuleb meelde too väikene valge tüdruk põlvil..."

Maaja viskas altkulmu heitunud pilgu: kas ta viimaks ei vihja millelegi? Aga Rand vahtis endamisi, tõsisena ja mõtlikuna, väljaspool igasugust tagamõttelisust. Ja kaugete aegade hämarusest vilksatasid Maajagi teadvusse udused, ähmased mälestused: tõesti, keegi on talle laulnud seda laulu. Ja ammu, ammu pidi see olema, sest nii kummaliselt võõralt ja siiski nii koduselt helisesid kõrvus nood armunaiivsed värsid.

„Kus see siis sündis?" küsis Maaja vaikselt.

„See oli siit kaugel. Võõral maal hoopis. Elasin tol ajal Soomes. Olin ühes kenas perekonnas kodukoolmeistriks. Kaotasin hiljem kõik sidemed, leivavanemad jäid Soome, mina tulin Eestisse. Ei ole hiljem enam kokku sattunud. Nii palju, kui tean, on nad ikka veel teispool lahte.

Nojah, kaunitel hetkedel meenuvad ka kaugemad kaunid elamused. Nii ta on. Ärge arvake, et lähen sentimentaalseks, aga mis teha, kui süda teinekord hakkab nii imeliselt helisema."

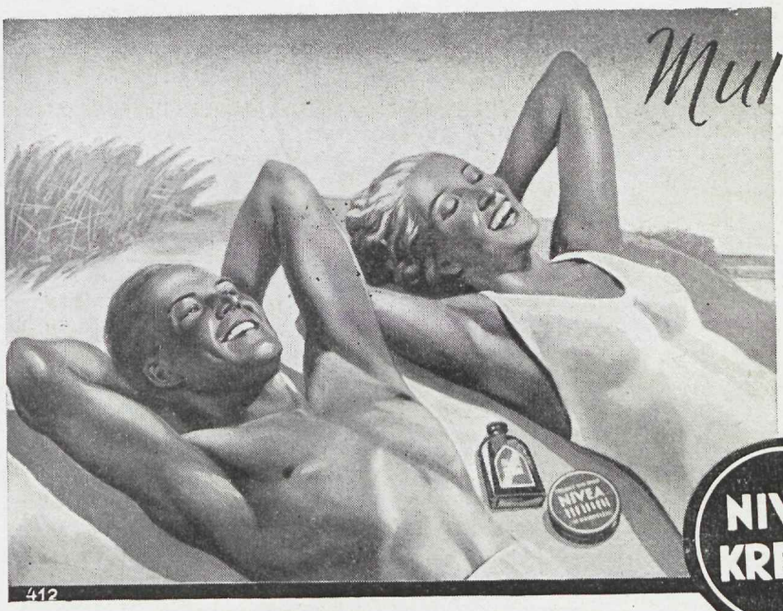

Muretult päevitute NIVEA abil!

Ärge päevitage kunagi märja kehaga! Tulnud suplemast kuivatage nahk ja imbutage keha Niveaga (kreem, õli, pähklaõli). Nivea säilitab naha elastse ja sametpehme, vähendab põletusohtu ja soodustab pruunistumist. Jahedal ilmal kaitseb Nivea nahka liigse soojuse kaotamise eest ja hoiab ära võimaliku külmetamise.

Nivea-kreem: Kr. 0.30, 0.60, 0.80, 1.20
Nivea-õli: Kr. 0.70, 1.— ja kr. 1.50

NIVEA KREEM

Werner Mehks / Tallinn

Maaja pani albumi käest ja juhtis pilgu puhkama varatalvisele taevale, mis tinasena rippus akende taga.

„Mõistan teid väga hästi," sõnas ta. „Minugagi on mitu korda midagi säärast juhtunud. Kui nii hea on olla ja süda on rahulikult rõõmus, siis tuleb alati meelde üks väikene muinasjutukene, mille kunagi jutustasin ühele tillukesele tüdrukule. Ta oli nii armas, see plika, ja kuulas alati nii pineva tähelepanuga, et oli otse rõõm talle jutustada. Kümneid ja kümneid kordi tuli vesta ikka sedasama lugu, ja ta huvi ei raugenud korrakski. Teiegi vahest tunnete seda ilusat lookest... ühest kassikesest, kes jäi haigeks ja keda päikene tuli tuppa terveks tegema?"

Maaja pilk seisis pinguli erutuses Ranna näol: kas tal tuleb midagi meelde, näib talle tuttavana see lugu?

Aga Rand naeratas pehmelt:

„Ei, kahjuks mitte."

Siin ta istub ega teagi, mõtles Maaja, et on ise selle loo kunagi loonud ja jutustanud erganärvsele tüdrukule... Et on hoidnud põlvil sama tüdrukut, kes tal praegu siin kõrval istub, ja laulnud mahedat armulaulu: Juba siis, kui karjas käisin...

Tõesti, kui kummalisi radu pidi vahel liigub see meie igapäevseks halliks nimetatav elu!

Maaja jätkas:

„Oli tõepoolest ilus jutt. Ja alati, kui satub ellu helgemaid silmapilke, on kohe meeles, kuis tookord istusin ja jutustasin kaunist lugu haigest kassikesest. Tekib silme ette: poolhämar õhtupoolik, tüdruk põlvil, väljas loojenev päikene, sügav vaikus ümberringi."

Rand kinnitas pilgu Maaja unelevale näole.

„Kas... ka praegu tuli teile see meelde?" küsis ta.

„Tuli," vastas Maaja tasa.

Nad vestlesid kaua. Ja tõusid alles siis, kui köögist hakkasid kostma Juuli rasked sammud.

23.

Karm juurdlus

Need olid rõõmsad päevad Maajale, mis nüüd järgnesid. Töö otse lendas käes ja Juuligi oli haaratud sellest nobedast, värskest rühist, millega Maaja teostas iga töö. Ta pidi endamisi lausuma koguni päris kiidusõnu noore tüdruku aadressil, sest säärast kuulekust ning valmisolu igaks ülesandeks ei olnud ta näinud ammusest ajast, kui üldse oli näinud. Ja kohati oli Juuli juba libisemas niikaugele, et pidi peaaegu oma kiitust valjusti avaldama. Ainult suuri vaevu suutis ta suu sääraseks erakordsuseks sulgeda.

Vahel torkas talle küll südame alla terav kahtluseussike: kas ei ole tüdruku haruldases töölustis süüdi mõni... mõni niisugune asi, mis hiljem käristab kõik lõhki hoopis vastupidiselt? Ta oli mõnigi kord tähele pannud, kuis noorhärra ja Maaja sobisid soojas jutus, omaaegne teatris käimine on veel selgesti meeles ja eks seegi olnud küllalt iseäralik, kui Penderi sünnipäeval noorhärra meelitas tüdruku sakste sekka tantsima. Maaja oli sellest tookord küll kõnelnud päris käegalöövalt kui naljatembust, aga mine tea, mis tüdruk südames hellitab? Hellitab võimatuid asju ja siis on kangesti rõõmus? Noorhärrast ei taha küll uskuda ühtki kõlvatut tempu, nii korralik ja ontliku moega, nagu ta on, aga mine lõpuks püüa kinni?

Ühel säärasel tunnil, kui kahtluseuss hakkas jälle purema, otsustas Juuli olla avalik.

„Sa oled vahel nii pentsik," alustas ta juttu ühel õhtul enne magamaminekut, „et paned minu vanainimese päris mõtlema."

„Tegin mõne rumaluse või?" küsis Maaja heatujuliselt.

„Vaat, et v õ i s i d teha, see panebki mõtlema. Tillerdad ja sillerdad siin kogu aeg nii, et vägisi surub arvama, mis temaga küll on juhtunud."

„Eks see ole hea, kui inimene on rõõmus."

„Hea muidugi. Ega selle vastu midagi. Aga... mäletad, kord oli meil juttu Ranna-noorhärrast, et käisite teatris ja nii. Kuidas teil siis nüüd on... see asi? Käite siin tantsimas ja... ajate vahel mokkapidi juttu... Kuule, tüdruk, ega sa viimaks selle pärast rõõmus ole?"

Viimane lause oli seatud karmilt ning süüdistavalt.

Maaja tegi nii tõsiselt ükskõikse näo, kui vähegi suutis.

„Ses asjas võid olla küll täiesti muretu," sõnas ta. „Panen sinu õpetusi tähele igal sammul. Kuidas saaksin s e l l e pärast rõõmus olla? Ah, et see tantsimine ja vahel ajame juttu? See on kõik ju nalja pärast, niisama noorhärra heast tujust. Ega's ma ometi nii lollikene pole, et hakkan teab mis arvama ja kesteab mis tegema. Mul on muidu rõõmus meel, sest siin on ju nii hea olla."

Juuli uuritses altkulmu.

„Nojah," ühmas ta, „eks ole ju siin küll räägitud ja seletatud, nii et peaksid ikka aru peas hoidma. Aga mine sa teid, noori tüdrukuid, tea mõista või arvata. Igal sammul ole vitsaga sabas. Ja kus seda noorhärratki nii viimse põhjani tunda, teab kas ta niisuke sinilill ongi, nagu näitab. Meesterahvas on hullem kui vanapagan, tuleb hea näoga, aga pärast lükkab põrgusse ja ise irvitab."

„Meie noorhärra ei saa mind küll kuhugi lükata, veel vähem irvitada."

„Seda sa ütled jah, laps, aga kes sind sisse näeb ja kas oskad sa isegi taibata, mis sünnib või kuidas sünnib. Kogu aeg ikka roosiaed ja roosiaed, kuni äkki plaksti paha peos ja pirin lahti. Kui olin noor tüdruk, siis meie pool elas üks Kadri nimeline plika. Oli niisuke virk ja viisakas inimene, et teist temasugust olgu otsida. Vaene popsitüdruk nagu oli rühmas kõvasti töötada ja poistele oli nii tragi saba peale astuma, et oli vahest kangem minustki. Ainukene, kellele ka vahel ütles hea sõna, oli vallakirjutaja Kaasike. See oli ka niisugune pehme ja akuraat mees, ei joonud ega suitsetanud,

naiste peale laskis vilet. Ega osanud keegi seda ette arvata, aga näe ometi: nii akuraat nagu see Kaasike paistiski, ometi oskas tasapisi Kadri ära võrgutada. Kuidas ta seda tegi või mis moodi, kes seda teab ja ega Kadri sellest kellelegi kõnelnud, aga ühel päeval oli tüdruk sohis ja nii pea kui see selgus, ei Kaasike teinud enam välja. Naeratas ainult ja ütles, et mis see minu asi. Mine püüa nüüd kinni! Kadri nuttis, aga mis see tagant järele pill enam aitab. Läks linna ja pärast kuulsime, et libisenud hoopis ulale. Niimoodi on need asjad ja sellepärast ei tea kunagi kindel olla. Seda ma siin sindki vaatan ja vahel hakkab nii hinge all urgitsema, et ei anna rahu."

„Minu pärast ei tarvitse küll karta," ütles Maaja kindlalt.

Juuli lõi toonile karmust juurde.

„Seda ütlete teie kõik, kuni... See on tuttav jutt, mis ei kõlba millelegi põhjaks. Kas sa võid öelda... noh... mis ta sinuga ka kõneleb, see noorhärra?"

Küsimus tuli ootamatult ja Maajal kulus kaunikesti aega, enne kui sai parajad sõnad ritta.

„Me pole ju õieti millegi üle kõnelnud," sõnas ta võimaliku ükskõiksusega. „Küsib, kas on ka raske või et kuidas meeldis, kui Peeterpoiss lõi eile supitaldriku ümber. See on niisama jutujätkuks, et kui ühes majas elatakse, siis peaks ka nagu mõni sõna ütlema."

„Miks ta siis minule ütlema ei tule? Või kui tulebki, kas ta on siis nii sulamas, nagu sinuga?"

„Ega ta sula midagi, paistab ainult nii."

Juuli pidas natuke vaikust ja kobistas kõndida oma tuppa. Sealt lisandas ta paar käredat lauset:

„Minusse see ei puutu ja tehke mis tahate. Aga hoia oma nahka, seda ma küll ütlen. Muidu tuleb pärast pikk pill."

Rohkem seekord juttu ei olnud. Oli kuulda, kuidas heideti kõhinal voodisse.

On ikka küll ergad silmad sel meie Juulil, mõtles Maaja, aga praegu ta küll eksib, kindlasti eksib!

24.

Erutav õhtu

Oli omamoodi erutavat rõõmu ja naudingut neis salajasis silmevilgatusis, poolsosinal öeldud sõnus, vargsi vahetatud lauseis, käepigistusis, mille kuumus veel kaua surises sõrmeotstes!

Maaja ootas, kuni see kõik kord pahvatab. Peaks see ainult mitte nii ruttu tulema, on ju nii palju veel aega ja saladuses ning salapärasuses oli nii rikkalikult ootamatuid rõõme! Kahtlused, mis nüüdki vahel südame alla murdsid, jäid ikka harvemaks ja kadusid ikka kiiremini. Rand ei olnud kergelt mängija, ei, milgi juhtumil! Näis, et ta koguni oli päris unustanud, et teine on ainult toatüdruk. Vaid neil korril, kui oli vaja paratamatult oma saladuse hoidmiseks teeselda, pidi ta tooni suruma ametlikumaks.

Ümberringi ei taibatud vähimatki. Vähemalt nii paistis. Proua Pender oli teinud mitu korda juttu ja pärinud, kuidas siis printsessil läheb kah ja kas poleks juba aeg näitemängu lõpetada. Aga ühegi silbiga ei vihjanud ta sellele, nagu oleks tal pisutki aimu vahepeal sündinud asjust. Maaja oli alati rõõmsalt vastanud, et kõik on kõige paremas korras, et ta ei mõtlegi lõpetada ja et köök on talle paremaks elukooliks kui miski muu.

Proua Penderil polnud muud teha, kui ainult nõustuda.

Nii möödusid päevad üksteise järel. Tuli talv, tulid jõulud, hakkas koitma uus kevad. Kõik püsis endisena, ainult Ranna ülalpeos oli tunda nagu rahutust, ülepakitsust ja Maaja tundis, et varsti purenevad saladuse kaunid ahelad. Õieti hakkas ta seda ootamagi, sest kevad oli varsti käes, tuli peatselt siit majast lahkuda, enne aga pidi ometi kõik lahenema. See ootus oli erutav ja täis pingutuslikku ärevust.

Peale muu oli Maaja saanud suureks sõbraks — teatriga. Kuigi seal tuli käia üksinda, sest parem oli hoiduda Rannaga kohtumistest sääraseis paigus, pakkus ometi head vaheldust töö sekka elada pisut ka teissuguses maailmas. Ta tavatses istuda kaugemail toolidel, harilikult teise rõdu esimestes ridades, kust kogu teatri rahvas oli nagu peo peal, ise aga võis jääda täiesti varju.

Nii ei suutnud ta koju jääda selgi korral, kui tuli esietendusele ühe tuntud kirjaniku algupärand „Tuuleveski", mille ümber oli juba mitu aega varem keerutatud kõiksuguseid kuuldusi ja kõmu. Juuliga oli ta teatriõhtuks teinud juba kindla kokkuleppe ja pereproual polnud mõistagi midagi nende käikude vastu.

„Tuuleveski" õhtul tekkis Maajal koguni niisugune mõte, et kui võtaks kord Juuligi kaasa.

„Sa pole ju kordagi käinud," seletas ta, „tule vaata, mis seal ka sünnib."

„Päh," põlastas Juuli, „kometit vahtima! Siis peaksin küll ennem napakaks minema. Käige kui tahate, teid ei saa ju keelata, aga mind te sinna küll ei vea ühegi maailmaväega."

„Noh, kirikuõpetajadki käivad, miks siis sina ei või?"

„Mis mul kirikuõpetajatega asja. Need ju nüüd näikse kõiksugusemaid lõbusid taga ajavat. Kiinuski olla teisi nähtud. Mina jään ikka minaks ja asi sellega."

Asi pidigi jääma sellega ja Maaja läks üksinda nagu tavalisesti. Teater oli seekord pidulikum kui harilikult ja rahvast oli nii tungil, et seinaveeredki olid täis kannatlikke püstiseisjaid. Maaja oli saanud pileti kõrgemale rõdule ja seal esimeses reas istudes oli otse nauding kogu seda ümbritsevat sibinat ja sabinat jälgida.

Põrandal istuv rahvas oli täna eriliselt pidulikus vormis. Daamid otse sirasid kohevil tualettides ja kleitide kallis kahin kostis üles lae allagi. Maaja pingutas silmi — vahest istub seal mõni, keda temagi Penderite laua taga teeninud? Ja tabaski kohe esimesena — auväärt pastor Pihupi. Asetses keskmistes ridades ja nähtavasti üksinda, sest istus tõsisena ja väärikana, pöördumata ei paremale ega pahemale. „Need ju näikse nüüd kõiksugusemaid lõbusid taga ajavat," meenus Maajale Juuli lause ja ta muheles endamisi, lastes silmi kõndida üle tooliridade.

Ta muutus äkki erksaks ja pingutas silmi. Tõsi, seal istus ju härra Loots, ta kõrval proua, siis edasi... jah... preili Loots ja siis... Maaja silmis hakkas virvendama, ta ei näinudki midagi mitu hetke, alles pika, sundiva pingutuse peale haarasid silmad preili Lootsi kõrval istuva. Haarasid ahnelt ja valusa uudistusega.

See oli Jüri Rand.

Preili oli surunud oma näokese mehele otse vastu põske — nii vähemalt näis Maajale — ja kädistas elavat juttu. See näis olevat väga lõbus, sest aegajalt pööras Rand näo vastakuti ja siis oli näha, kuidas ta rõõmsalt naeris. Ka proua kuulatas aegajalt ja naeris kaasa. Maaja arvas koguni kuulvat ta tüüpilist „hahaa'd".

Maaja vaatas, ega osanud midagi mõelda. Aju oli tumm ja seisis paigal. Ah nii, sõnas ta ainult, ah niimoodi. Siis ta nägi, kuis Rand hakkas midagi seletama, kätega laialt veheldes, naerdes rõõmsalt ning ülemeelikult. Selle peale turtsatas preili heledalt naerma — see kostis üleski — ja vana Lootski võbistas nüüd kaasa.

Aegamisi sai Maaja mõtteniidi kätte. Ta hakkas palavikuliselt meelde tuletama, kas Rand oli midagi seletanud tänase õhtu kohta? Kas neil polnud juttu teatristki? Ei, seda ei olnud. Täna nad said ainult hommikul paar sõna vahetada ja see oli niisama tühjast-tähjast. Jah, seda teadis Rand küll, et Maaja tavalisesti esietendustel ei käinud, seda ta teadis. Kas ta homme räägib?

Homme räägib? On's nad esimest korda siin ja paljudes kohtades mujal? On's ta kunagi pooltki sõna selle pihta langetanud? Ei, kõik on maha salatud, mitte üht silpi...

Nüüd haaras Rand preili tooliseljast ja kummardus õige lähedale, midagi seletades. Kõik upitasid näod kokku, proua ja härra ja preili. Nagu ühine perekond kunagi.

Ühine perekond, kordas Maaja endamisi, ühine perekond. Tal hakkas äkki nii kuum, et tõmbas õlgu katva salli sülle. Taevas halasta, kuidas siis ometi on?

Kõlisesid kellad ja saal läks pimedaks. Eesriie tõusis. Kuidas nad nüüd seal istuvad? mõtles Maaja ja tal oli raske hingata. Kas nii, nagu nad kahekesi toona? Muidugi mitte sedasi, kuidas saab nii rumalasti mõelda, nad on seal all ju nii lähedaselt tuttavad, ajasid juttu põsk põse vastu...

Keegi rääkis midagi laval, keegi jooksis sisse, kuski lauldi. Mis seal siis nii on, ajas Maaja mõtteid edasi, sattusid kokku, tuttavad niikuinii, peab ju tuttu ajama. Viisakuse pärast juba. Peab siis kohe midagi arvama. Naljakas, kuidas tühja asja pärast võib sattuda ärevusesse!

Saal kärgatas äkki naerma. Nähtavasti oli laval tehtud või öeldud midagi hästi lõbusat. Maajagi tõmbas samal ajal suunurga vinekile.

(Järgneb)

MAIGA, Pariisis elutseva eestlase Variku tütar.

PANA ANNUS.

ANTS, O. Protsini poeg Tartust.

Meie perekondade väikesi käskijaid

IRJA, dr. Saarne tütar Tallinnast.

HILLAR ja VELJO ARENGUD Tallinnast.

SIRJE, E. Meieri tütar Tartust.

MAIE-LEHTE METSOJA Piirisaarelt.

HELVI, ärijuht Aksel Kallaste tütar Puhjast.

Prantsuse provintside paviljonid

LÄBI NELJA ....

Berliin — «Andke mulle 4 aastat aega»

Sisult ja korralduselt üks tähelepanuväärivaim näitus sel aastal Saksamaal. Sinna oli koondunud kõik, mis 3-ndas riigis saavutatud uut esimese nelja aasta jooksul, kultuuri, majanduse ja tööstuse alal. Ja seda on tõesti aukartust äratavalt palju. Funkturm'i jalal asetsevad näitushooned ja väljakud on maksimaalselt ära kasutatud. Juba esimeses ruumis, nn. Ehrenhalle's gigantsed, üle kümne meetri kõrgused fotosuurendused sunnivad imetlema sel alal saavutatud tulemusi. Sealsamas on püstitatud hiigelehitiste mudelid. Teiste seas üks, mis kujutab „Kraft durch Freude" organisatsiooni mereäärset kuurorti, kus korraga 20.000 töölist-suvitajat ulualust leiavad. Vahetpidamatult töötab kino, kus demonstreeritakse filme maaparanduse, raiskamise ja kadu vastu võitlemise, tööteenistuse jne. aladelt. Filmiarengut illustreerivad väga huvitavad võrdlused endistest juutide produtseeritud ja uutest filmidest. Saksamaa uuestirelvastumine oli mõjuvalt demonstreeritud. Laeall rippusid lahinglennukid. Nurkades kollitasid tankid, suurtükid jne. Loomulikus suuruses valmistatud allveepaadi täpse mudeli sisemust vaadata tahtjate saba ei vähenenud kunagi. Välismaalasi huvitasid eriti saksa uudisained. Savist ja lubjast valmistatud toorkummi, puust valmistatud nn. Zellwolle ja klaasvill. Viimasest oli valmistatud kleidi- ja ülikonnariideid, millelt katsetel vesi sisseimbumatult maha jooksis. Sellest samast villast aknakardinate all loitis tuli, ilma et kardinad oleksid mustakski tõmbunud. Ühes hiigelhallis töötasid käsitöölised, nagu rätsepad, tislerid, peenmehaanikud, kellasepad, ühe sõnaga — töölised kõigilt mõeldavatelt aladelt, nii nagu nad teevad seda iga päev oma töökojas. Laialdastel väljakutel oli rakendatud aiatöökunsti ja püstitatud näiteid Hitleri noorte kodudest, tööteenistus laagribarakkidest ja palju muud.

Maailmanäitus öösel

Pariis — Maailmanäitus

Maailmanäitust võib võrrelda Tallinna linnaga. Tundub, et mõlemad ei saa kunagi valmis. Juuli lõpul oli näituse efekt-

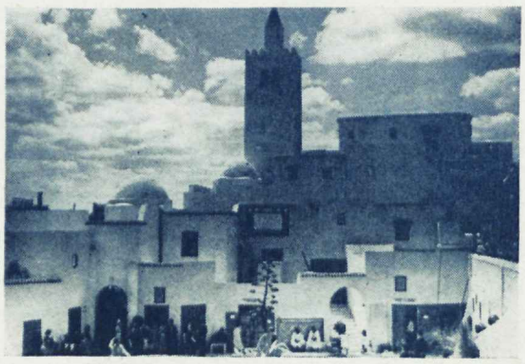

Tunise paviljon

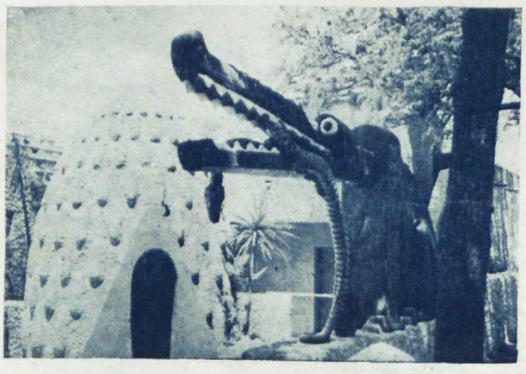

Prantsuse ekvatoriaalne Aafrika maailmanäitusel

Indohiina paviljon

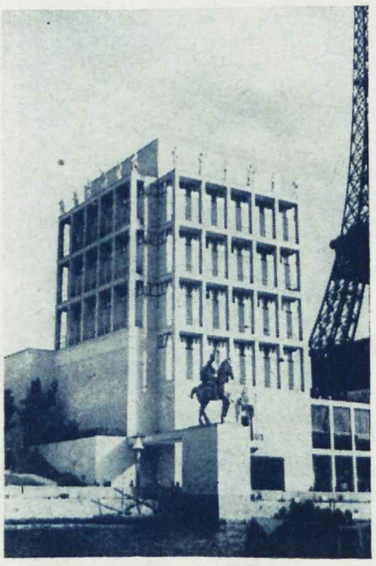

Itaalia paviljon

H. Lehepuu
Autori fotod

SUURNÄITUSE

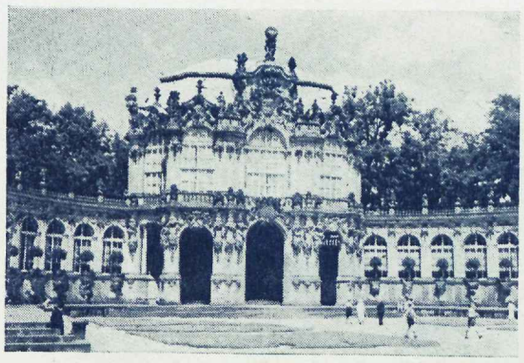

Dresdeni näituselt „Aed ja kodu"

seim ehitis, Trocadero palee veel tellingute ehteis, kuid see ei sega prantslasi. Käib ju näitusel iga päev keskmiselt 180.000 külastajat. Eestlast huvitab loomulikult esijoones Balti paviljon, mis asetseb Trocadero jalal, Soome ja Austria paviljonide varjus. Eesti väljapanekut on meie ajakirjandus juba küllalt puudutanud, mispärast ei hakka sellest siinkohal uuesti kirjutama.

Suuremate välisriikide paviljonide juures asuvad eriilmelised restoranid, mis õhtutel on kujunenud pariislaste lemmiklõbustuskohtadeks. Ja öösel on Expo ka tõesti nautimisväärne oma illuminatsiooni ja tule- ning veemängudega. Omaette haruldusena on Seine'i jõe saarele ehitatud Prantsuse asumaade väljapanekud. Hooned on täpsed koopiad Maroko, Alžiiri, Kongo, Madagaskari, Indohiina jne. ehitistest, kus ringitegelevad kaupmehed, töölised, neegrilapsed, madudetaltsutajad, tantsitarid ja asumaade uhketes mundrites sõdurid kõik on pesuehtsad. Isegi kaamelid ja latsutajad maod on kohale toodud. Mitmes kohas on mulje, nagu viibiks põlismetsas, pärismaalaste külas, kõik on jubeduseni täielik. — Terve näitus ise on aga nii laialdane, et kahe nädala jooksul saadud muljeid on ajakirja piiratud veergudel võimatu täielikult edasi anda.

Düsseldorfi näituselt „Loov rahvas", Saksa tööfrondi väljapanek

Düsseldorf — «Loov rahvas»

See on suurim seni Saksamaal peetud näitustest. Maa-alalt ainult pisut vähem kui Pariisi Expo. Näituse sihiks on näidata, mida saksa rahvas järgmise nelja aasta jooksul tahab saavutada. Aukoht on näitusel antud lihttöölisele ja tema tööle. Motiiviks on Hitleri juhtlause, et tulevikus on ainult üks aadel — ja see on tööaadel! Efektselt on näidatud väärtusi, mida saavutatakse töö abil. Näituse huvikeskuses on suur pearestoran, mille hiigelköök töötab klaasseinte taga, et demonstreerida publikule, kui kiiresti ja puhtalt töötavad igasugused mehaanilised köögimasinad. Suur maa-ala on ehitatud täis pisikesi ühe perekonna musterelamuid. Nägusad kahekordsed majakesed, kõigi mõeldavate mugavustega. Sääraseid tahavad nad püs-

(Järg lk. 238)

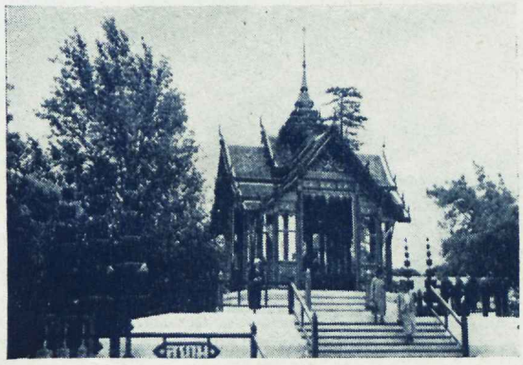

Siiami paviljon

Saksa paviljon

Nõukogude Vene paviljon

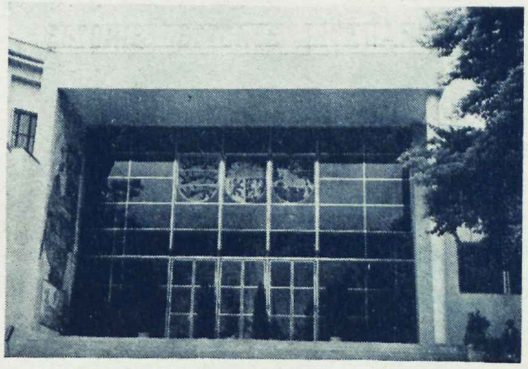

Balti paviljoni sissekäik

Marlene Dietrich

1.

2.

Uusi filme

1. Uus ameerika film „VÕITLUS INDIA PÄRAST" on peatükk Inglismaa asumaade ajaloost. Seiklusrikkad lahingustseenid vahelduvad idülliliste perekondlikkude piltidega. ROLAND COLMAN mängib julget vallutajat ja LORETTE YOUNG tema naist ✣ 2. „Ma ARMASTAN SIND" on uus „Ufa" film, milles peaosi mängivad GRETE WEISER ja RUDOLF PLATTE ✣ 3. „FANNY ELSSLER" on uus film LILIAN HARVEY'ga. Tema kaaslasteks on WILLY BIRGEL ja ROLF MOEBIUS. ✣ 4. Uues „Ufa" filmis „TÜLI POISS JO PÄRAST" mängib peaosa LIL DAGOVER ✣ 5. „VALLUTAMATU" on uus ANNY ONDRA ja HANS SÖHNKERI film ✣ 6. „ELIIDI TÄNAV" on uus ameerika film, milles peaosi mängivad KATHARINE HEPBURN ja FRANCHOT TONE.

3.

4.

5.

6.

Vihje suitsetajaile!

Kollased hambad ja ebameeldiv järelmaitse suus on pahed, millistega võitleb asjatult nii mõnigi suitsetaja. Järjekindlal tarvitamisel hoiab hästivahutav NIVEA-hambapasta hambad puhtad ja pimestavalt valged, väljahingus on puhas ja värske. Katsetage NIVEA-hambapastaga juba homme, see tasub end.

Hinnad: 50 senti ja 75 senti.
Werner Mehks / Tallinn

NIVEA-HAMBAPASTA

Algus lk. 235.

titada massiliselt tööstusrajoonidesse. Teine liik, odavamaid asundusmajakesi on ehitatud ühes loomalaudakeste ja väikeste juurviljaaedadega. Iluaedade väljapanekute seas köidab erilist tähelepanu väikene laste muinasjutumetsake, kus ringi jalutades pisike mudilane leiab kõik tuttavad muinasjutukujud, temale vastavates dimensioonides. Seal kükitab keset tiigikest pronksist konnakuningas säärases suuruses, et lapsel vägisi tahtmine tuleb temaga juttu ajada, seal on Hansu ja Grete piparkoogist majake, just nii suur, et laps mahub sisse. Sääraseid istandikke olevat Saksamaal lastekodude juures õige mitmeid. Siis muidugi igasuguseid väljapanekuid tööstuse, kaubanduse, raudtee, sõjaväe jne. alalt. Ilus on näitus ööseti, kui töötavad illumineeritud fontäänid ja kahel pool peasissekäiku efektsed nn. valgusorelid. Ei saa mainimata jätta üht väljapanekut, mis riivab eestlase enesetunnet. Paviljonis „Sakste eluruum", kohe peasissekäigu juures seisab uhkelt meie Narva Rootsikantsi mudel. Ja allkirjaks on — Hermanikants Narva juures, Saksa kaitsevall rünnakute vastu idast. (!!!) Minu järelepärimisele vastati, et see on mõeldud muidugi mineviku kohta. Kuid ega sakslasest näituse külastaja säärast järelepärimist tee!

Dresden — «Aed ja kodu»

Nii nimetati selleaastast Saksa 2. riiklikku lillenäitust. Ainulaadse ja unustamatu mulje jätavad need miljonid lilled, mis istutatud 300.000-ruutmeetrilisele maa-alale. Suurte üldaedade ja pisikeste, mugavate spetsiaalaedade vahele on poetatud nägusad asundus- ja suvimajakesed. Kõikjal lõpmata palju skulptuure ja fontääne. Hallidesse on paigutatud igasuguseid väljapanekuid, mis on kuidagi ühenduses aiandusega. Erilist tähelepanu pälvisid siidiussikeste kasvanduste väljapanekud. Keset värvikirevaid ja elurõõmu sümboliseerivaid lillevälju asus vaikne ja varjuline kalmistu. Seal võis näha, et mitte ainult graniit ja marmor pole kääpa ehteks, vaid ka lihtne puurist. Aga kui palju maitset ja head kunstitunnet oli lõigatud nendesse! Näitusel korraldati moerevüüsid, sportlikke pidustusi, lastepidusid jne. Et publiku jalavaeva sel määratul maa-alal kergendada, tegi ringsõite, samuti nagu Düsseldorfi näituselgi, pisike liliputraudtee, mis valmistas lõbu ja nalja nii suurtele kui ka väikestele.

Käsutage lapsi õieti

Kes tahab oma lapsi kasvatada sõnakuulelikuks, peab kõigepealt õppima õiget käskimist.

Käsk peab olema selge ja teostatav. Liigagi sageli võime tähele panna, kuis pahandatakse lastega juhtudel, kus nad üldse pole aru saanud, mis neilt õieti tahetakse. „Pea kinni," hüütakse. Laps võtab midagi vastupidist. „See seal, siin, pane ometi tähele!" — Ja juba saab ta kõva müksu. Sealjuures polnud laps sõnakuulmatu, ega pälvinud mitte sugugi karistust, mida võisid pälvida ennem juba vanemad oma kannatamatuse pärast. Nii tõesti kui lapsed peavad tingimata õppima sõnakuulelikkust, nii tõesti peavad vanemad arendama endi juures suuremat enesekontrolli. Iga käsku peab andma erksa, rõõmsa häälega. Esimestes eluaastates vajab laps loendamatuid käske ja keelde. Omas loomulikus uurimistungis haaravad pisikesed kõige vähegi kättesaadava järele, asju lõhkudes, neid endale suhu toppides või tehes endale kuidagi haiget. Sel juhul peab kestvalt kaitsema ja hoiatama. Seejuures ei tohi ema kunagi muutuda kärsituks. Ikka sõbralikult: „Ei, lase see olla! Vaata siin, seda võid sa võtta!" Tihti kuuleme aga selle asemel kärsitut riidlemist: „Siis jäta ometi! Kas siis alati peab kõike puutuma? Pärast on kõik katki, mis on sinu käes olnud!" Kogu sellest kõnevadinast mõistab laps vaid armastuseta häält, mis tekitab temas vaistlikku vastupanu. Riidlemine on mõttetu ning kasutu.

Erksalt antud käsk mõjub aga lapsele hästi. Ema hääl, mis ei nurise, äratab lapses meeldivust juba ainult kõlaliselt. Juba rõõmust koduse kõla üle teeb ta meeleldi, mida ema ütleb. Nii pole sõnakuulmine raske! Tekitab aga ema ärritav hääl lapses meelepaha, siis hakkab ta vastu. Nüüd muutub sõnakuulmine raskeks koormaks! Kui aga laps täidab ikka ja jälle rõõmsa valmisolekuga ema tahtmist, muutub talle sõnakuulmine aja jooksul endastmõistetavaks harjumuseks. Niisamuti võib ka vastuhakkamine muutuda harjumuseks.

Laseb aga ema käsu täita, kuigi ta on lapses juba esile kutsunud vastupanu, siis võib sellest kujuneda hädaohtlik „orjalik sõnakuulmine", kuna ema nüüd toore vägivallaga peab pidurdama vastupanu, milles ta ise süüdi on. Nii kasvatatakse alandliku hinge alistumist, ent mitte otsekohese inimese väärikat sõnakuulmist. Viimane võib kasvada vaid rõõmsast valmisolekust.

Noriv riidlemine on alandav, see alavääristab ka ema. Laps kaotab usalduse ema vastu ning hakkab kisama: „Ma tahtsin ainult..." Tähendab, ema ei tohi riielda: „Ära karju nii! On hirmus taluda seda kisa!" Ema vaid ütleb: „Ole vait!" Sellest jätkub ja see võib siiski kõlada sõbralikult ning kindlalt. Igasugune ülearune sõnadevaling võtab käsult tema jõu. Laps vajab aga säärast jõudu, mis kütkestab tahet. Kasvataja unustab liiga kergesti, kui palju see vaeva nõuab, et laps heameelega sõna kuuleb. Selleks vajab ta jõudu, mis hoovab armastatud kasvatajast. Kannatlik kohtlemine on sageli raske, kui oleme ise väsinud, ent lapse pärast peame ületama need raskused. Riidlemine mitte üksi ei võta käsult tema jõu, vaid muutub pisilapsele ka täiesti arusaamatuks. Tema kõneoskus on ju veel puudulik, juba seepärast peab käsk olema lühike, nagu: „Tule siia! Tõuse üles! Lase olla! Anna siia!" — Muud midagi. On palju võidetud, kui laps nende sõnade tähendust alles õieti mõistab.

271 272 273 274 275 276

277 278 279 280 281 282

1

2

4. *Moodsalõikeline ja saledajooneline kleit tumesinisest villasest. Ees vahetatav žaboo valgest pikeest või linasest pitsist.* ***Lõige III lõikelehel*** *112-sm rinnamõõdule.*
5. *Moodne õhtukleit mustast taftist ja siidpitsist mõjub väga elegantselt. Ees kimbuke kunstlilli.*
6. *Elegantne pealelõunakleit klokeest. Vest ja varrukail olevad riidad on valgest žoržetist. Mood sobib eriti tüdrukutele kujudele.*

8

9

1. *Sügisküba pehmest vildist, tepitud äärega ja heledast rips- või sametpaelast garnituuriga.*
2. *Pluus valgest siidpikeest. Kaunistuseks sakkäärised. Pluusi võib valmistada nii pikkade kui ka lühikeste varrukatega.* ***Lõige I lõikelehel*** *96-sm rinnamõõdule.*
3. *Sportlik jakk ruudulisest villasest materjalist — esimesteks sügisepäevadeks.* ***Lõige II lõikelehel*** *88-sm rinnamõõdule.*

7. *Meeldiv pealelõunakleit tumedast materjalist. Kaunistised kaelusel ja varrukail samet- või lameelillekestest.*
8. *Kostüümipluus valgest siidist. Krae, kätised, taskud ja vöö on peenelt tepitud sedasama värvi niidiga.*
9. *Moodne sügisküba heledast vildist. Pael ääres ja põhjal tume. Kübara põhi on üle tõmmatud punktilise tumeda tülliga.*

3

4

5

6

7

283 284 285 286 287 288

289 290 291 292 293 294

295 296 297 298 299 300 301

271. Huvitav sügismantel helepruunist peenekoelisest villasest. Krae ääristatud nahaga.
272. Sügismantel tumesinisest krobelisest villasest. Selg ja varrukad tepitud. Reväärid laisabast.
273. Lihtsa tegumoega sügismantel kirjust pehmest materjalist.
274. Väikese karakullkraega sügismantel tumesinisest või mustast kalevist.
275. Elegantne sügismantel moodsast materjalist. Krae ja varrukad kaunistatud naaritsanahaga.
276. Sügismantel ruudulisest materjalist.
277. Elegantne sügismantel. Väike eestseotav nahkkaelus.
278. Sügismantel diagonaalriidest. Võib kanda ka täiesti kraeta või karusnahkse passeosaga.
279. Nägus sügismantel. Tähelepanu väärib nööpide asetus ees ja taga.
280. Meeldiv sügismantel. Krae ääristatud karakulliga.
281. Moodne lihtsalõikeline sügismantel.
282. Elegantne sügismantel. Seljal vastasvolt. Reväärid tepitud.
283. Sügiskostüüm ruudulisest villasest.
284. Moodne kleit diagonaalriidest.
285. Eestnööbitav tänavkleit väikese valge vestiga.
286. Nägus kleit villasest või siidist. Krae ja žaboo valgest siidist.
287. Kleit peenemustrilisest hallist villasest. Nööbid ja vööpannal tumesinised.
288. Meeldiv kleit helerohelisest klokeest. Kaunistised tumerohelised.
289. Pealelõunakleit sinisest siidist, vähese kirju garnituuriga.
290. Moodne päevakleit.

302 303 304 305 306 307 308 309 310 311 312 313

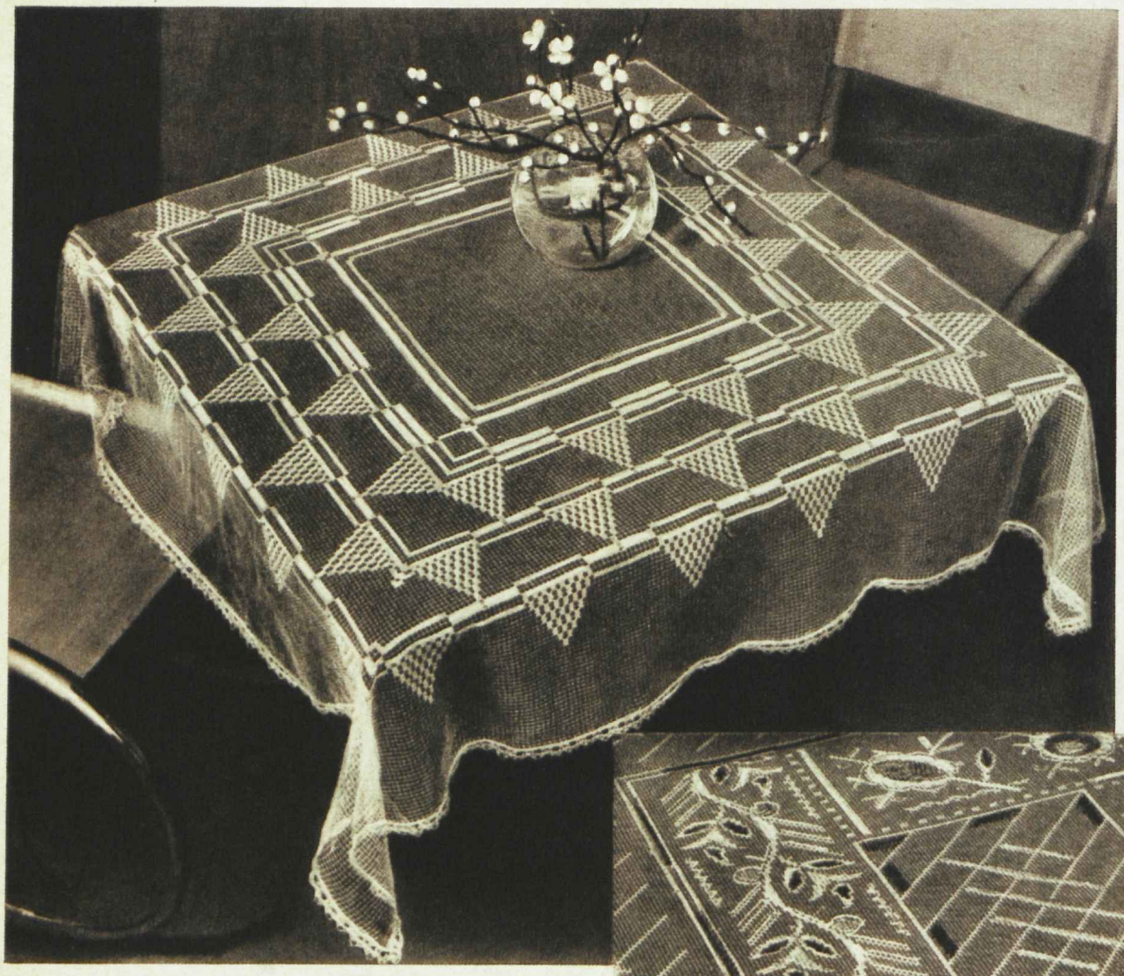

Nelinurkne fileelina

150×150 sm suurusele linale kulub võrku, mille augusuurus 6 mm, igapidi 253 auku. Võrgu materjaliks loomulikku värvi linane või kreem kalavõrguniit. Põimed valmistada valge linase lõngaga labases pistes. Ääres on kitsas lihtne linane pits. ***Muster mustrilehel.***

Narmasäärisega fileelina

Antud lina suurus on 148×190 sm. Lina materjaliks linane või kalavõrguniit. 5 võrgu auku annavad 3 sm. Lina suuruseks kuluks siis: laiusele 247 auku ja pikkusele 315 auku. Muster on sisse põimitud liivavärvi, kreemi ja pruuni kerasiidiga, nagu näha mustril. 24 sm pikkused narmad on neljakordsest siidist. Muster sobib hästi ka fileevooditekile. ***Muster mustrilehel.***

Kootud laudlina nöörtehnikas tikandiga

V. Johanson.

Lina riie on täislinane. Kude labane. Suga 65/2. Lina suurus on 1×1 m. Linane lõng värvida nr. 24 roheliseks, kollaseks ja kohvpruuniks. Käärida: 2 lõnga kollast linast, 1 l. oranži lõime nr. 24, 3 l. kollast linast, 1 l. pruuni linast ja uuesti algusest 2 l. kollast linast, 1 l. oranži lõime jne. Kududa: 3 l. pruuni, 4 l. kollast, 2 l. rohelist, 1 l. pruuni, 6 l. kollast, 4 l. rohelist, 1 l. pruuni, 6 l. rohelist, 4 l. kollast ja uuesti algusest peale 3 l. pruuni, 4 l. kollast jne. umbes 50 sm. Lina teine pool samasugune kui esimene pool.

Keskmiselt tugev nöör algul mustri järgi kergelt peale õmmelda, siis õmmelda tihedalt värvilise lõime nr. 16 ja mulineeniidiga, et nööri näha ei jää. Värvid: sinakasroheline, mesipruun, tumepruun ja oranž on enamvähem juhuslikult tarvitatud. Rikkalik kõrge nöörkiri, kirju vahepealne pilu ja augud mõjuvad omapäraselt. ***Muster mustrilehel.***

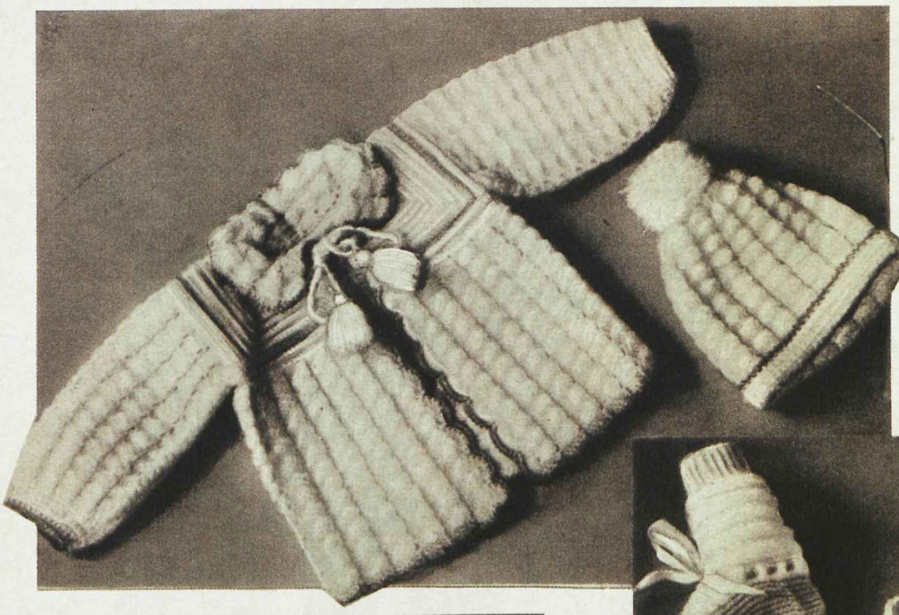

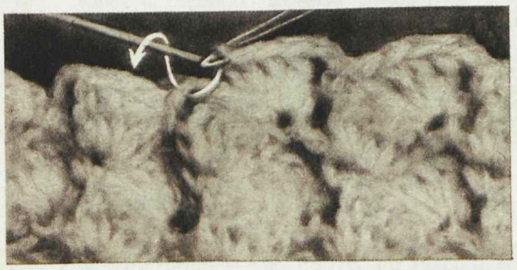

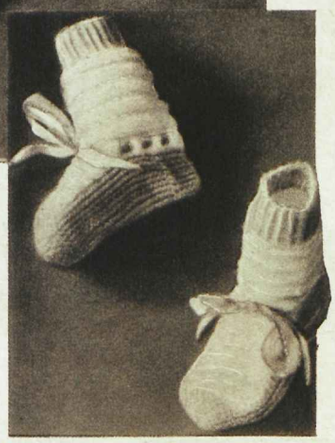

Heegeldatud jakk ja müts ning kootud sokikesed – beebile

Jakk ja müts on heegeldatud valgest pehmest lõngast juuresoleva proovi järgi. Kaunistuseks on tarvitatud mõnda värvilist lõnga. ***Lõige IV lõikelehel.***

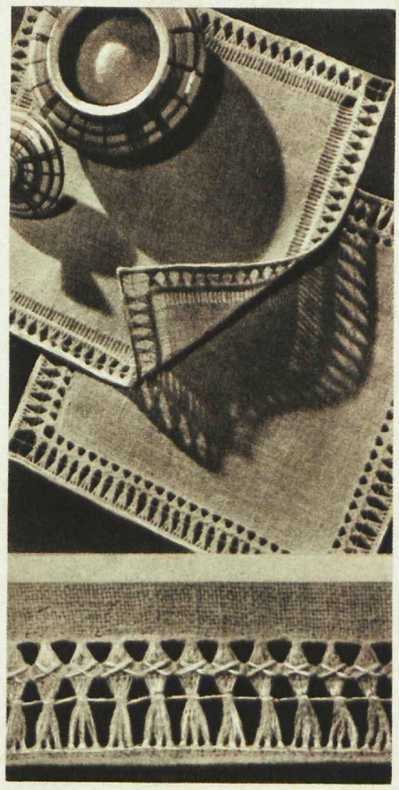

Nägusaid linasest riidest suurätte või linakesi

Suurätte või linakesi valmistada peenest valgest linasest riidest. Ääres nägus lai pilu, nagu näha juuresoleval proovil.

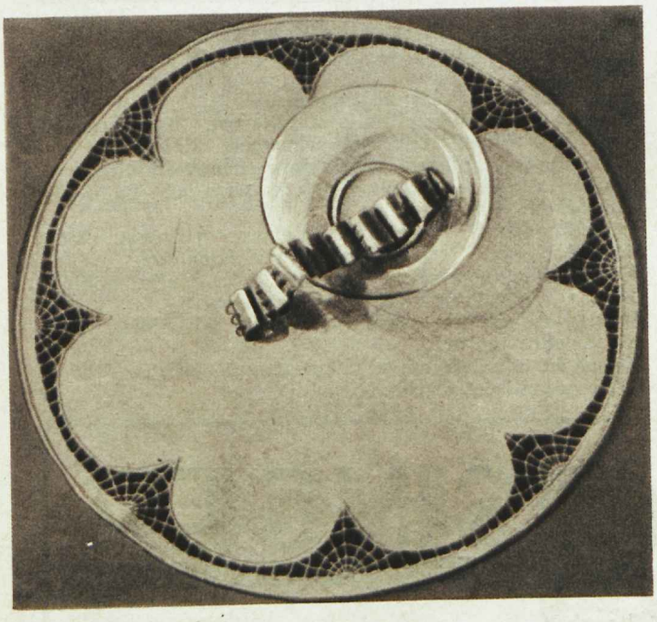

Ristpistes sohvapadi

Padja suurus on 60×60 sm, koosnedes neljast ristpistes tikitud kolmnurgast. Kolmnurkade vahekohtadele on õmmeldud mõned värvilised siidpaelad. Keskel on 15 sm pikkune siidlõngast tutt. ***Muster mustrilehel.***

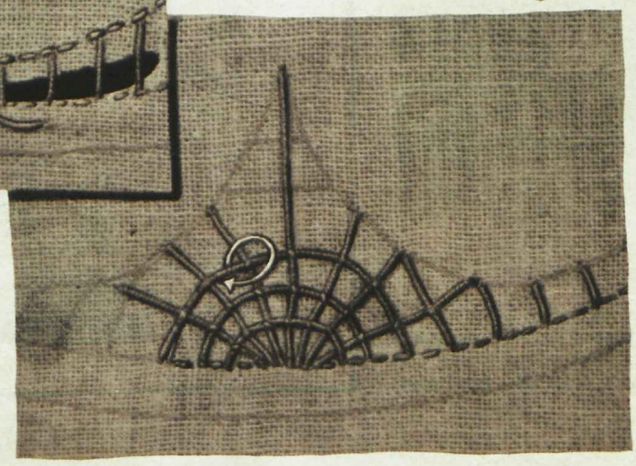

Ümmargune linake

Linakese suuruse võib võtta vastavalt soovile ja tikkida valge pärlniit nr. 8 või märkimisniidiga pitsiline äärekaunistis, nagu näha juuresolevatel näidetel.

314 315 316 317 318 319 320 321

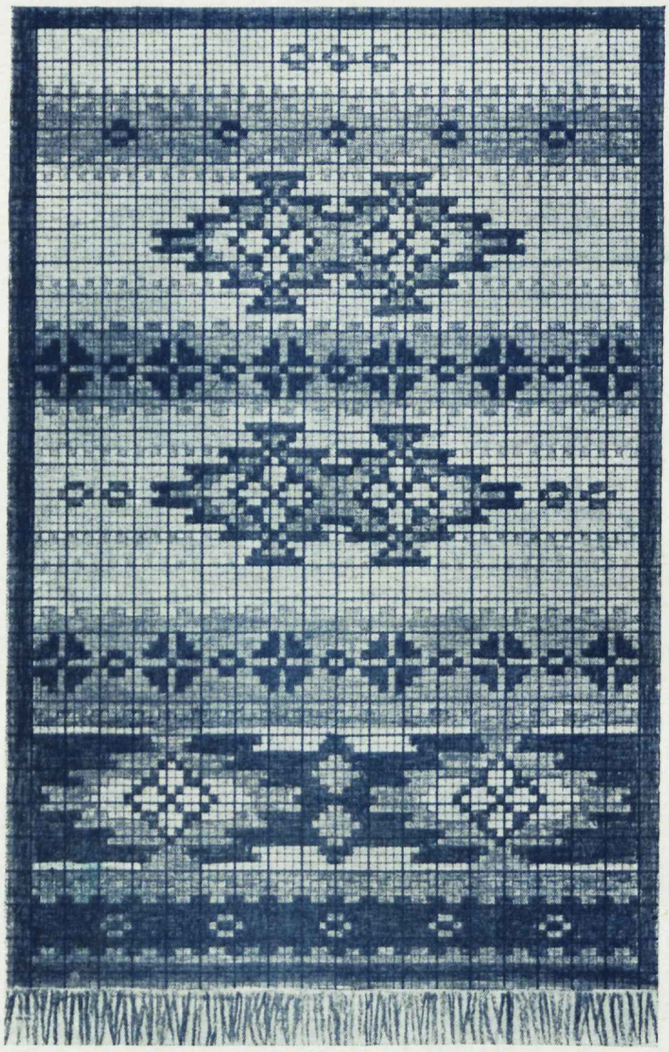

Seinavaip

L. Leik.

Antud seinavaip on koostatud eestipärastel motiividel. Vaipa võib õmmelda rist- või keelimpistes ja ka põimida. Vaiba suurus on 78×117 ruutu. Kui iga ruut võtta 1 sm², siis saame vaibale eespoolmainitud suuruse. Värvid A. Trässi „Ekstra" värvikaardi järgi on järgmised: tumepruun nr. 56, sinine nr. 36, vanaroosa nr. 70, kollane nr. 16, oranž nr. 14, hall nr. 49, helebeež nr. 60, tumebeež nr. 59.

Muster sobib ka põrandavaibale, kui keskmine roosa joon võtta keskkohaks. Muster mustrilehel.

291. Kleit peenemustrilisest villasest materjalist.
292. Volditud esitükiga kleit tumedamast villasest või siidist.
293. Nooruslik kleit volditud ülaosaga.
294. Moodne kleit peenetriibulisest villasest. Kaunistuseks tume kaelarätt sametist või paksemast siidist.
295. Kleit mustast villasest. Pluusiosa peenelt volditud.
296. Nooruslik kleit heledavärvilisest materjalist. Esiosa ja kätised triibulisest taftist.
297. Pealelõunakleit keskmisest sinisest villasest. Vöö mustjassinine. Garnituur valge või õrnsinine.
298. Nägus pealelõunakleit. Ees kaks lille. Seljal nööbid.
299. Moodne päevakleit villasest materjalist.
300. Huvitavate varrukatega kleit villasest või siidist. Esiosa ja soos tepitud.
301. Nägus kleit helepruunist villasest materjalist. Vest ja krae ruudulisest taftist.

302. Ülikond suuremale poisile.
303. Sügispalitu poisile.
304. Tumesinine koolikleit 8—10-a. tütarlapsele. Lõige V lõikelehel.
305. Pidžaama täpilisest riidest 3—4-a. tütarlapsele. Lõige VI lõikelehel.
306. Ühes tükis magamisülikond väikesele lapsele.
307. Särk ja püksid 3—4-a. tütarlapsele. Lõige VII lõikelehel.
308. Ülikond väikesele poisile.
309. Sügispalitu ja müts 4—6-a. poisile. Lõige VIII lõikelehel.
310. Ruuduline kleit tütarlapsele.
311. Sügispalitu 5—7-a. tütarlapsele.
312. Tumesinine seelik ja jakk juurdekuuluva valge pluusiga, suuremale tütarlapsele.
313. Ruuduline volditud seelik liivavärvi jakiga, mille reväärid on niisamuti ruudulisest riidest. Komplee sobib suuremale tütarlapsele.
314. Pikkade varrukatega öösärk.
315. Kahest riidest öösärk. Ümmargune passe ja varrukad lillelisest materjalist.
316. Varrukateta öösärk. Õlgadel ja vöö kohal kroogitud kaunistised.
317. Huvitava passeosaga pidžaama.
318. Puhvvarrukatega öösärk. Kaeluse ääres rüüžkaunistis.
319. Moodne ööpidžaama mustrilisest siidist. Kanditud tumedate siidpaeltega.
320. Moodne hommikurõivastis, mis koosneb tumedast seelikust või pükstest ja pikast mustrilisest jakist.
321. Triibulisest riidest ööpidžaama.

LÕIKELEHEL ASUVAD: 1) rinnahoidja sissepandud rinnaosadega 96-sm rinnamõõdule. 2) Korsettsukahoidja, mida võib valmistada kaht viisi. Tehes kinnise küljele, nagu antud lõikelehel, tuleks taha keskele asetada laiad kummid, sellises laiuses nagu nõuab kehamõõt. Soovi korral aga küljele kinnist mitte teha, vaid taha, kuhu kahele poole lasta augud lüüa ja nööridega kinni tõmmata. Selline moodus on eriti hea, kui tahetakse kõhtu hästi kinni tõmmata, või näiteks peale sünnitust, kus tarvilik järk-järguline kokkutõmbamine. Taha kummagile poole kinnist sissepoole silmade rida asetada kalaluu.

Harjade ja kammide puhastamisest

Enamasti kuuluvad harjad ja kammid majapidamises sääraste esemete hulka, millistega suurpuhastusel ei arvestata. Neid puhastatakse vahel vaid nii muuseas. Sellega enamasti jääbki. Ent neid kord juhuslikult lähemalt silmitsedes selgub, et nad vajavad taas uut puhastust. Harju ja kamme, millised on igapäevasel tarvitamisel, tuleb iga kaheksa päeva tagant puhastada.

Põhjalik harjade puhastamine, olenemata nende tarvitamise otstarbest, on kõigi suhtes umbes seesamane. Ainult kingapuhastamise harju tuleb mõni tund enne seebi- (roheline seep) või soodalahuses pehmendada, kusjuures harja seljad puudutamata peavad jääma, vastasel korral sulavad harjused lahti. Kõik teised harjad, ka põrandaharjad, esmalt tolmuudemetest vabastamiseks kuivalt kammida. Sääraseks kuivpuhastamiseks võib tarvitada vanu kamme või traatkamme, milliseid on müügil. Siis harju pesta seebilahuses. Tundlikke harjaselgi märjaks saamise eest hoida. Soovitav on neid enne mööblivahaga määrida, et vesi maha libiseks. Mõnd pealejäänud tilka saab siis kergesti ära pühkida. Juuste-, kleidi-, hamba- ja käeharjade jaoks valmistada nõrk seebi- või pesuvahendilahus ja lisada juurde supilusikatäis salmiaaki ühele liitrile. Põranda-, küürimise- ja määrdeharjadele teha tugev seebilahus (roheline seep).

Pärast pesemist harju esmalt sooja, siis külma veega loputada. Külm vesi muudab harjused kõvaks. Loputatud harjad rätikuga kergelt kuivaks hõõruda ja siis õhurikkasse kohta paigutada.

Harja selgi käideldakse vastavalt materjalile. Värvimata puud puhastada seebilahusega. Värvitud ja poleeritud selgi hõõruda lahjas äädikavees niisutatud pehme nahaga. Seejärel poleerida kuivaks või hõõruda vähese mööblivahaga sisse.

Kamme, mis koosnevad harja seljaga ühest materjalist, harjata kuivalt. Juhul, kui mustus on visa lahti tulema, tõmmata üle pingulhoitud niitide. Seejärel nõrgas seebilahuses harjata, kohe loputada ja rätikuga kuivatada. Neid kaua märjana seista lastes nad kaotavad kergesti värvi: tumedad kammid muutuvad halliks, valged kollakaks ja inetuks.

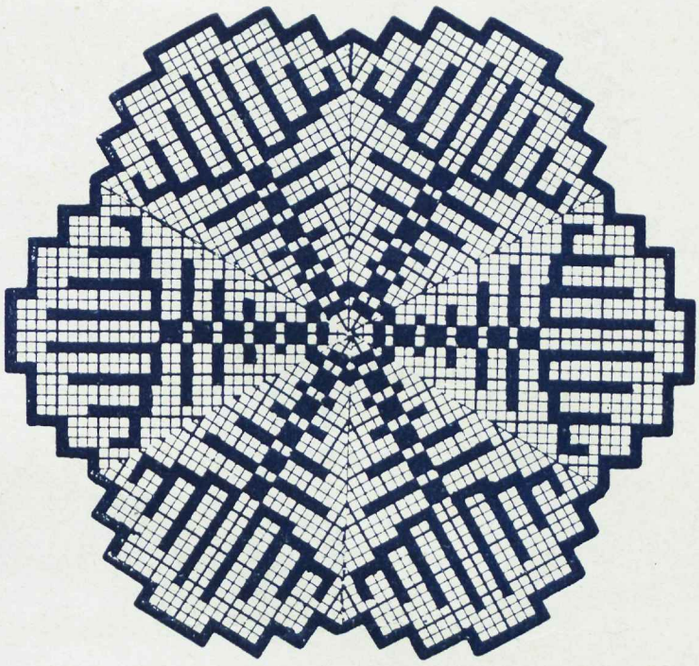

Heegeldatud linake

Kr. Mark.

Selle heegeldatud linakese kuju on kuuenurkne. Lina suurus oleneb heegelniidi jämedusest. Kui iga augu suurus tuleks umbes 0,5 sm, siis saaksime lina läbimõõduks umbes 32 sm. Heegeldamist alata keskelt 6 silmaga ja edasi heegeldada mustri järgi, nurkade kohale äranägemise järgi paraja arvu silmi kasvatades. Muster mustrilehel.

Kas omate sarmi ?

Sobivalt valitud lõhn tõstab Teie sarmi, hoolitsetud nahk annab näole omapärase veetluse, ilus terve juus on mõõduandev üldmuljele.

ANNABELLA on uus seeria valitud abinõusid Teie ilu ja sarmi toonitamiseks.
ANNABELLA-seep — hind Kr. 0.45 tükk.
ANNABELLA-šampoon hind Kr. 0.35 pakk.
ANNABELLA-kreem — Kr. 1.75 orig. toos.
ANNABELLA-puuder — Kr. 2.75 orig. toos.
ANNABELLA-lillelõhna-odekolonn — hind Kr. 2.—, 1.— ja 0.60 orig. pud.
ANNABELLA-lõhnaõli — Kr. 0.70 pud.

Lill ja vaas

Lihtne vaas portselanist. Sobivateks värvideks vaasile valge või hall.

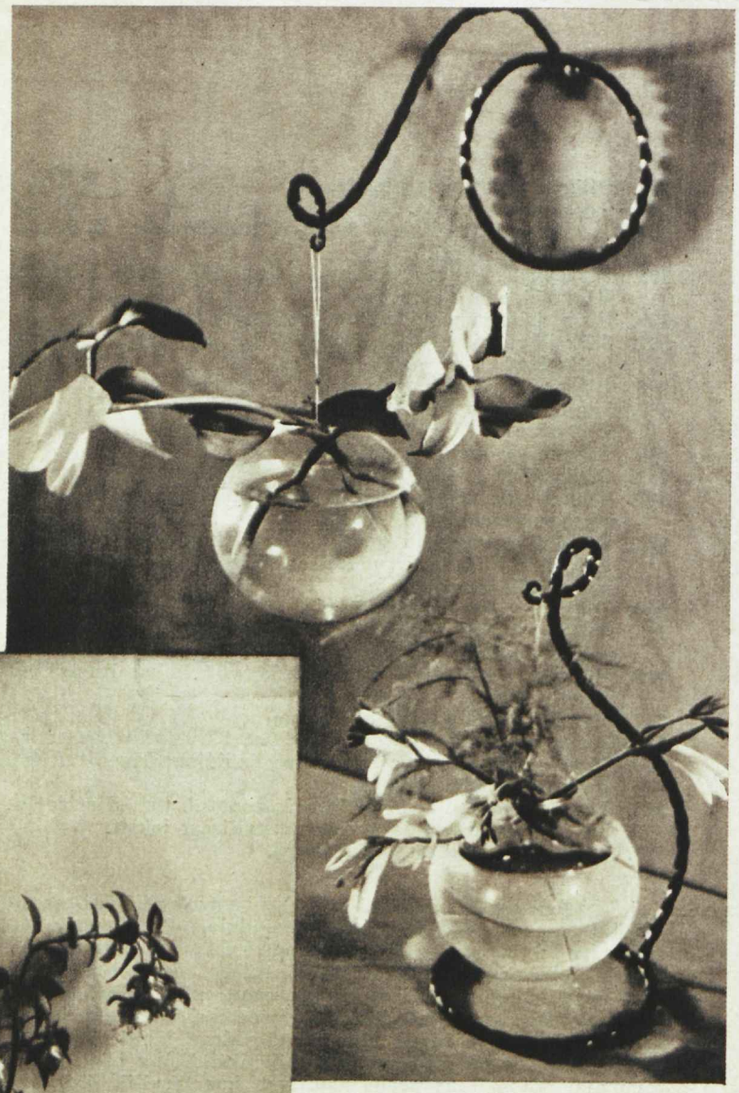

Nägusad rippuvad vaasid.

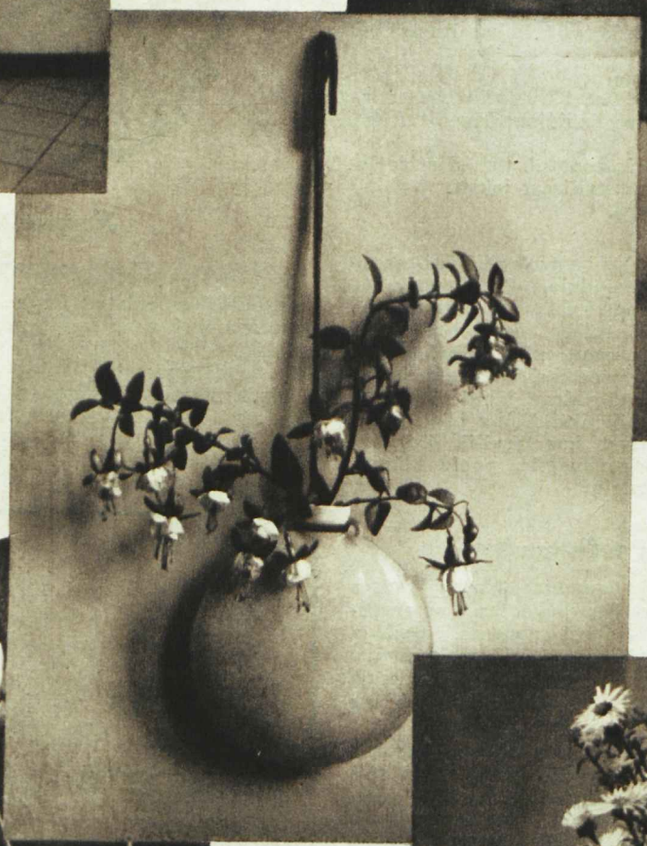

Rippuv vaas portselanist. Värviks valge, õrnroheline, hall või mattpunane.

Huvitavalt mõjuvad margareetad lihtsas savikruusis.

Kaunid on lillad sügisastrid valges portselanvaasis.

SÜGISENE UDU

Tee võlub

Teekatel laulab tasast meloodiat, kostaks kui kauget merekaja, läbi puude tunglevat tuult. Imeliselt helgivad läbipaistvad, kummaliste maalidega õhukesed teetassid. Kuldkollases vaasis lõhnavad lilled.

„Peaks arvama, sa oled vana hiina teemeistri juures koolis olnud, armsam," ütleb mees.

Naine ulatab naeratades talle täidetud teetassi.

„Kus ja kuidas sa seda õppisid?" küsib mees uuesti.

„Teeäris." Ning ta jutustab: „Suurte äride vahele suletuna asub elavas tänavas väike teepood. Kitsa, vana ukse roostes krigisemine ühtib poekella argliku kõlaga. Teepood, üle saja aasta vana. Klaaskappides seisavad mustad plekkkastid paljude lõhnavate taimesortidega. Kastid, milliseid kauges idas täitsid usinad käed, milliseid maaliti punase ja musta pildikirjaga. Väikestel kirevatel lakklaudadel seisavad peenimast portselanist teetassid, haruldased savikannud, mustast läikivast lakist teekarbid. Ununeb käratsev tänav. Elustub uus maailm."

*

Legend jutustab: 5. sajandil pärast Kristust tuli Dharma, budha munk, Hiinamaale. Ta veetis öid religioossete harjutustega, kuid uni sai ta üle võimust. Vihaselt kiskus ta silmilt oma väsinud laud ja viskas nad põrandale. Kui koitis päev, nägi Dharma samal kohal maapinnast õrnade roheliste lehtedega puukest kasvavat. Dharma sõi neid lehti ja tundis, et need peletasid eemale ta une.

Legend — ja ometi oli see munk Dharma ajalooline isik, kes budhismi tõi Hiinamaale. Ta suri 495. a. pärast Kristust. Peaks osutuma seega õigeks teade, et sel ajal õpiti tundma teed.

Hiina luuletaja Luh Yü lõi pühakirja teest, seadusteraamatu, mis koosneb kolmest köitest ja kümnest peatükist. Luuletaja kõneleb selles teetaime omadustest, lehtede korjamiseks vajalikest nõudest ja eraldamisest. Teelehtede parim sort, ütleb Luh Yü, peab omama volte nagu tatarlasest ratsuri nahksaapad. Peale selle peavad nad kokku rulluma ja laiali minema nagu udu, mis sügavikust tõusnud, särama kui helkiv järv ning olema niiske ja pehme kui peen maa, mis niisutatud äsjasest vihmast.

Edasi sisaldab seadusteraamat tee tarvitamiseviise. Allikavesi mägedest on parim vesi. Keetmisel silmas pidada kolme kraadi, esmalt väikesi mulle, mis pinnale ilmudes nagu kristallpärlid jooksevad kaevus, kuni tekivad katlas vihased vood. Nii tekib jook — nektar.

Õhtusel tunnil tulevad külalised läbi aia ja lähevad teemajja. Vaikides hõljub lähenejatele vastu värske aroomipilv. Astutakse mugavasse tuppa, milles unistledes laulab endamisi väike teekatel. Lilled vaasis ja ainus maal seinal moodustavad kauni harmoonia.

*

17. sajandi keskel viibisid Vene saadikud Hiina õuelaagris. Lahkudes said nad tsaarile kingituseks kaasa 200 pakki teed. Esialgu saadikud polnud selle kingi üle eriti rõõmsad, kuna nad kartsid koormat pikal reisul. Nad ei tundnud veel kuldpruuni joogi võlu. Kuid nad viisid siiski oma koorma koju, seega esimese tee Venemaale.

Vene teejoojad! Neile mõeldes kerkib hoopis erinev pilt kauge ida teemajadest. Ühel pool voolav õrnus, vaikus ja mõtisklus, aiad, tiigid, lootoslilled. Teisal lumine maastik, näpistav külm. Kuljuste kõlinal sööstab troika läbi tänavate. Hobused auravad, nende hingeõhk muutub kõvaks jääkoorikuks. On näha juba kodu ja talli. Ühe tõmbega peatub saan. Siis avaneb majauks, soe valgus langeb lumegakaetud tänavale. Toas sumiseb mõnusalt samovar. Mehed istuvad pingile, mis läheb ringi ümber suure ahju. Peagi hoiavad nad mõlemas käes lõhnava teega lamedaid, sangadeta tasse, tundes juba tassi puudutusest valguvat kehha mõnusat soojust.

*

„Kas pole kahju," küsib noor naine, „et on palju kadunud teetunni võlust?"

„Kadunud? Ja — ka hiina luuletaja kaebab, tee olevat hiinlasele veel vaid kosutav jook, kuid romantikast, vanast tseremooniast polevat säilinud enam midagi."

Sügishooajaks

Uudisriideid

Kõrgekvaliteedilisi COTTON SUKKI LUXUS, LADY, URVE

soovitab tuntud headuses A.-S. Oskar Kilgas

Armukadeduse probleemist

Kas olete armukade?

Kindlasti. Oleme seda kõik. Üks ühel, teine teisel viisil ja juhul. Seetõttu on sellel probleemil ka küllalt suur tähendus nii üksikisiku kui ka ühiskonna elus. Loendamatud eluõnned on purunenud ja killunenud ühe või teise poole liigsest ja peitmatust armukadetsemisest.

See on peaaegu ürgne tunne, et tahame oma armastatut hoida ainult endale. Lapseeas ollakse armukade, kui ema suurim hool ja armastus kuulub väiksemale õele või vennale. Murdeeas on lapsed armukadedad sageli oma sõprade või sõbrataride suhtes. Ning täiskasvanuna on see tunne tugevaim.

Taani teadusmees Helmuth Gottschalk on hiljuti avaldanud uurimuste kogu armukadeduse probleemist, puudutades ainet, millest moodne pshühholoogia seni üle on libisenud. Autor on intervjueerinud kümneid eri ühiskonna kihtidesse kuuluvaid isikuid. Nende analüüsivate keskustelude alusel on ta siis teinud uurimusi armukadeduse olemusest. Sealt ilmneb, et truudusetust on olemas väga palju koguni. Sealsamas aga selgub ka, et armukadedus siiski tegelikult tähendab palju vähem ja on kergemini võidetav, kui seda võib-olla näiteks kirjanduse ja üldiste tõekspidamiste järgi võiks arvata. Autor märgib ka, et armukadedus ei ilmne kõigi inimeste juures ühesugusena. Saaksime koguni eritulemused, tehes uurimusi Itaaliast või Hispaaniast, eskimote või havailaste juurest, või ka meie endi juurest 100 aastat tagasi.

Gottschalki uurimusist näeme ka, et armukadedus pole kaugeltki mitte seksuaalset laadi. Armukadedus tuletub sageli haavatud omandusõiguse tundest, haavatud enesetundest, esteetilisest vastumeelsusest või ka puhtmajanduslikest põhjusist.

Omandusõiguse tarve on mänginud suurt osa inimeste elus. Gottschalk'i uurimuste kogus on suur hulk naisi, kellele nende meeste kõrvalhüpped on peaaegu täiesti tähtsusetud, kuid kes kunagi ei kannataks, et nende mees kuuluks kellelegi teisele ka hingeliselt.

Keegi proua M. ütleb: Kui minu mehel oleks minu kõrval sõbratar, kellele ta kõik jutustaks, kelle juurde ta läheks oma murede ja rõõmudega, siis oleksin ma hirmus armukade ja vihane. Siis oleks meie vahel kõik lõpetatud.

Naise suhe mehele on palju hardam, personaalsem ja ennastandvam, kui mehe suhe naisele. Armukade mees küsib: Mida te tegite? Naine aga: Millest te kõnelesite? Suurem hulk mehi, keda Gottschalk on küsitlenud, väidavad, et nende armukadedus kõige sagedamini tuletub haavatud enesetundest. Kõige enam vihastab mehi asjaolu, et nende au on haavatud ja et neist võidakse võib-olla halvakspanevalt kõnelda. Võib-olla seesama naine pilkab nüüd teise mehe seltsis tema pisikesi vigu ja omapärasusi.

Naise kui isiku kaotamise küsimus on siin vähema tähtsusega. Armukadedus tuletub sageli asjatust jõukulutusest ja ebakindlusest. Mida vähem kindel inimene on, et ta saab tõestada oma võimu- ja omandusnõudeid, seda enam kaldub ta armukadetsema. Nii on armukadedus enam hirm ebaõnnestumise ees ja mingi teatav alaväärtuse tunne, kui usk oma menusse ja õnne. Mõnede Gottschalk'i poolt küsitletud isikute argus ja kartlik armukadedus tuletub nende lapsepõlvekogemusist. Neid on mingil põhjusel lapsena kõigest kõrvale jäetud, nad pole leidnud arusaamist ega sõbralikkust, mispärast nad ei suuda täiskasvanutenagi vabaneda kahtlusest, et teised inimesed neid halvaks peavad.

Näitena tuuakse härra Q., kes on armukade oma sõbratarele. Härra Q. on auahne ja iseteadev, kuid tal puudub tarmukas ja julge algatusvõime. Ta on ääretult arg ja tahab, et tema sõbratar tingimata peaks teda kõigist oma tuttavatest parimaks ja tähtsaimaks, tundes poolehoidu ainult temale. Ning nende sõpruse katkemine ei tähenda talle mitte ainult rasket pettumust, vaid ka paratamatut õnnetust ja sisemist kokkuvarisemist.

Niisamuti härra X., kellel on liiga suur ühiskondlik auahnus ja valitsemishimu, kuid kelle looduslikud anded sellele kahjuks ei vasta. Ta on liiga sõltuv igasugustest eelarvamustest ja kergesti haavuv ning armukade.

Proua M. on tüüpiline näide sellest, et inimene, kes lapsena on pidanud kõrvale hoidma oma vanema õe teelt, jääb kogu eluajaks sääraseks, kes haavub pisimastki asjast. See ei ilmne mitte valitsemishimus, vaid selles, et ta on ettevaatlik ja valmis taganema teiste teelt.

Proua S. mäletab, kuidas ta kord tuli oma sõbratariga koos rongilt. Tema ema, kes neile jaama vastu oli tulnud, suudles siis ka tema sõbratari. See äratas tütres ülesaamatut armukadedust.

Nii on näiteid väga palju. Kõik need inimesed kannatavad armukadeduse all ega saa sellest üle.

See on probleem, mille põhjused võivad meile selged olla, aga mis siiski ei lahene. Inimene ei suuda muuta ega käskida nii kergesti oma tundeid. Gottschalk'i uurimused selgitavad meile peamiselt armukadeduse põhjusi, andmata lahendusteed selle tunde nõrgendamiseks või vältimiseks.

LIKI.

Ilus käsitöö nõuab head lõnga.

Sefiirlõng

tuvi märgiga on maailmakuulus.

Nõudke kõikjal!

Nõudke ainult juures-oleva märgiga.

Käsitöölõng

luige märgiga

tagab ilusaid värve ja kvaliteeti.

Enne Leokreem - siis päikese kätte,

sest LEOKREEM sisaldab D vitamiini, aitab kiiresti ja hästi pruunistuda

Lab. „LEO" Tallinn.

Unepuudus, selle põhjused ja nende kõrvaldamine

Inimsoo suuremaks heategijaks on uni. Ta mitte ainult ei kõrvalda päevaseid muresid ja kannatusi, vaid ta kogub ka eluröömu uueks tegevuseks. Seepärast on unepuudus üks pahemaid kannatusi, mis võib inimese laostada lühikese ajaga nii hingeliselt kui ka kehaliselt.

Unepuudus on harvadel juhtudel iseseisev haigustumine, enamasti on ta närvilis-hingelise või orgaanilise kannatuse väljendaja. Unepuudus esineb mitmesuguste haiguste puhul, kuigi iga haiguse korral ise astmes. Meil kõigil on olnud unetuid öid tugevate valude tagajärjel, nii mõnigi on ärganud ägeda hambavaluga, mis pole teda suurele väsimusele vaatamata lasknud taas uinuda. Need pole aga alati ainult valud, mis kõrvaldavad une, vaid leidub ka hulk haigustumisi, millega kaasas käib unepuudus, ilma et sellega seoses oleksid valud. Siia kuuluvad peaaju haigustumised, näiteks: peanaha põletik, peaaju pehmenemine ja teised haigused, millised enamikus sünnitavad ka vaimuhaigusi. Ent mitte ainult närvisüsteemi haigustumisel, vaid ka teiste orgaaniliste haiguste juures ilmneb unepuudust. Näiteks ei lase suhkruhaigus tugeva nälja- ja janutunde tõttu und tekkida. Ka neerude ja põie haigustumisel on uni rikutud. Niisamuti on unepuudus tuntud südame ja hingamistorude haigustumise korral. Erilist tähtsust evib unepuudus lapseeas. Lapsed vajavad tunduvalt rohkem und kui täiskasvanud, mis on põhjendatud suurendatud ainetevahetusega lapseeas. Seepärast on küllalt kardetav, kui laps ei saa rahulikult magada. Häired võivad olla siin mitmesugused. Need ei tarvitse olla rasked kehalised vigastused. Sageli on unepuuduse põhjuseks näiteks kitsad riided, mähkmed jne., või pole jälle magamistoa temperatuur küllalt kohane. Ka võib mõjustada lapse und vale toitlus, niisamuti liigsöömine ja nälg. Lapse kasvamisel tekib tema elustuva fantaasia tõttu tihtigi ebameeldivaid nähtusi. Tugevad hingelised elamused, mis pole kooskõlas tema vanusega, on sageli unetute ööde põhjusiks. Seepärast peab valima raamatuid, mida laps loeb, ja hoolitsema, et kino ning teater ei mõjuks talle vaimselt halvasti. Väga suurt kahju teeb unepuudus koolielistele lastele. Kui varematel aegadel koolides kehaline kasvatus jäeti hooletusse, siis muutusid selle tagajärjel ainult vaimselt tegelevad lapsed tihti väga närvlikuks. Seepärast on väga tervitatav tänapäeval põhjalik kehaline kasvatus koolides, millega katsume heaks teha endiste põlvede eksimusi. Vaimsete ja hingeliste pingutuste tagajärgedeks laste juures on veel n. ö. öised ehmumised. Lapsed on muidu kehaliselt täiesti terved ja ka päeval ei või meie täheldada nende juures närvilisi häireid. Sageli korduvad sellised ehmumised ööst öösse ja võivad nii kuude viisi kesta ka hilisemates lapseaastates, kordudes isegi puberteedieas. Paljud vanemad usuvad endi lapse raskesti haige olevat, kui ta nii äkki öösel voodist üles kargab, ägedalt kisendab ja suures hirmus arusaamatult jutleb. Kartuseks pole siin mingit põhjust, last tuleb hoida vaid vaimsete ja hingeliste ärrituste eest, siis kaovad aja jooksul need nähtused.

Kui unepuuduses esineb haiguse sümptoome, siis peab esmajoones asuma selle haiguse arstimisele. Orgaaniliste vigade tervenemisel kaob ka unepuudus. Teisel juhul, millal unepuudus esineb peapõhjusena, on meil selle vastu võitlemiseks kaks meetodit, millest üks on hügieeniline ja teine füüsilis-mehaaniline, kusjuures tuleb arvesse ka arstimite kasutamine.

Esmajoones on olulise tähtsusega hügieenilisest seisukohast eeskujulik magamistuba. Magamistoaks valida tingimata korteri õhurikkaim tuba. Paljudel juhtudel võib temperatuuri muutmine magamistubades mõjuda soodsalt ka täiskasvanute unele. Erilist tähtsust evib lõunane uinak. Suurem osa neist, kes kaebavad unepuuduse üle, peavad oma lõunasest uinakust kas täielikult loobuma, või seda võimalikult vähe kasutama. Õhtusöök tuleb süüa vähemalt kaks tundi enne magamaminekut, kusjuures peab valima säärased toidud, mis oleksid sobivad ja kergesti seeditavad. Unepuuduse all kannatajail tuleb enne magamaminekut hoiduda igasugustest närvilistest erutustest.

Loomulikult on palju raskem millestki loobuda, kui midagi teha. Seepärast aitab meid unepuuduse vastu võitlemisel tagajärjekalt füüsilis-mehaaniline meetod. Füüsilis-mehaanilise meetodi juurde kuuluvad kehalised harjutused, millised on parimaks vahendiks unepuuduse vastu võitlemisel. Niisama hästi mõjub ka massaaž.

Suurt tähtsust omab selle meetodi juures kümblus. Leige vann enne magamaheitmist mõjub sageli väga hästi. Tuleb aga hoolitseda, et vann poleks mitte liiga soe, siis mõjub kümblus otse vastupidiselt.

Lõppeks peab tähendama, et unepuuduse vastu võitlemist tuleb sooritada suure ettevaatusega. Ei või kindel olla, et eespoolkirjeldatud vahendid unepuuduse vastu võitlemisel mõjuksid alati parandavalt. Esmajoones on väga ohtlik tarvitada unerohtusid. Unerohtude tarvitamine võib muutuda harjumuseks, mille tõttu haige ikka suuremaid annuseid rohtu hakkab võtma, et saavutada soovitavat mõju. Igal juhul peab siin pöörduma arsti poole, ei tohi kunagi tarvitada valimatult iga arstimit, mida tuttavad soovitavad.

Pealaest jalatallani

Et naine võiks igas olukorras ilmuda õieti rõivastatuna, selleks peab ta hästi läbimõeldult seadma oma garderoobi ühele põhivärvile. Tavalisesti on mantel kui suurem ning kallim riidetükk sealjuures mõõduandjaks, mille juurde kleidid, pluusid ning ka kostüüm muretsetakse sobivalt.

*

Pole sugugi öeldud, et kostüüm sobib igale naisele kõige paremini. Paljudele figuuridele on kleit jakikesega kindlasti kasulikum. Loomulikult on ka siin otsustajaks materjal.

Ikka ja jälle juhime tähelepanu suurele lillemoele. Õrnad õied ja kimbukesed asendavad iga valget garnituuri väljalõikel, mõjudes suviselt nägusana.

Lihtne sportlik suvikleit mõjub täiesti erisuguselt, olenedes, millist kübarat, kindaid, vööd jne. sinna juurde kantakse. Sellist kleiti võib elegantsemate lisanditega väga hästi kasutada ka pealelõunakleidina.

*

Üks tark elukunstnik ütles kord: „Loe päevas vähemalt paar lehekülge heast raamatust, tee midagi head, vaata ilusat pilti ja kuula ilusat muusikapala." See olevat parim retsept seesmiseks iluks. Mida rikkam on inimene seesmiselt, seda suurem on tema mõju teistele. Parimad iludusvahendid jäävad tagajärjetuks, kui inimene, kes neid kasutab, elab tühist elu ja on morn ning viril.

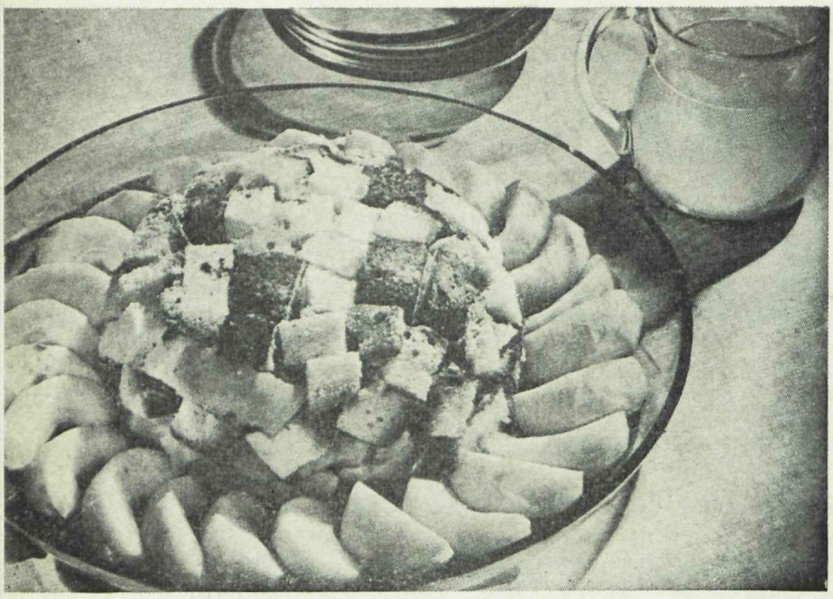

Kiiresti valmistatav magustoit

SEENTE ALALHOIUST

Seeni võib alal hoida mitmel viisil: soolatult, marineeritult, kuivatatult jne.

Seente soolamist toimitakse järgmiselt: puhastatud seened pesta korralikult mitme veega ja keeta vähese soolalisandiga 2—15 min. Magusamaid, õrnemaid seeni vähem, mõrudamaid rohkem. Lasta sõelal hästi nõrguda ja asetada hoolikalt puhtasse puunõusse, raputades soola iga korra vahele. Katta puhta linase lapiga, puukaane ja hea vajutisega. Soolvesi ulatugu üle vajutise kaane 2—3 sm, et pealmine osa kuivaks ei jääks.

Marineeritud seente saamiseks toimida järgmiselt: väikesed või suuremad tükeldatud seened hästi puhastada, keeta veidi soolases vees ja lasta nõrguda. Veini- või lihtäädikas keeta pipra, vürtsi, loorberi ja nelgiga 5 min. kaane all, siis lisada juurde seened ning keeta veel 5—10 min. Soovi korral võib ka õige vähe suhkrut maitseks lisandada. Lasta jahtuda ja maitseainetega purki asetada ning hästi siduda.

Maitsvaks lisandiks kastmetele on võiga hautatud seened. Iga 2 kg seente kohta võtta umbes 200—400 g võid, 1 tl. soola ja ½ sidruni mahl. Väikesed, puhastatud, pestud, keenud ja nõrgunud seened asetada keedunõusse koos ülaltoodud lisanditega ja keeta umbes pool tundi. Kallata kõik ühes leemega purki ning kinni siduda.

Suppide jaoks võib seeni kuivatada. Selleks sobivad kõige paremini puravikud, kuid ka teised paremad sordid. Puhastatud, pestud ning tahenenud seened ajada nöörile ja lasta kuivada päikese käes või nõrgas soojuses.

MAITSVAID SEENETOITE

Seenekotletid

½—1 kg keedetud, nõrgunud seeni hakkida, lisandada 1 leotatud prantssai, 2 muna, hakitud peterselli- ja tillilehti ning sibulat. Segust vormida noa abil väikesed kotletid, riputada üle jahu või riivsaiaga ning praadida kiiresti rikkalikus tulises võis või rasvas. Süüa keedetud kartulite ja koorekastmega.

Seenepirukad

Valmistada muretaigen 250 g jahust, 150 g võist, 1 munast ja vähesest soolast. Täiteks: 500 g seeni, 50 g võid, ½ leotatud prantssaia, 1 sibul, 1 muna.

Taigen rullitakse saialauale ja lõigatakse nelinurkseteks tükkideks. Hakitud seeni hautatakse võiga 10 min., lisatakse juurde peenekslitsutud sai, hakitud sibul ja maitseks peenendatud tilli- või petersellilehti. Kuumutada veel paar minutit. Siis asetada igale taignatükile paras jagu täidet, kokku rullida, võida munaga ja küpsetada määritud plaadil. Süüa puljongi juurde või hommiku- ja õhtueineks.

Hautatud seened sealiha ja kartulitega

Ained: ½ kg pehmet sealiha (filee), ½ kg seeni, 1 kg kartuleid. Liha, kartulid ja keedetud seened lõikuda õhukesteks viiludeks ning asetada kihtimisi ja veidi soola vahele riputades kindla kaanega vormi või keedunõusse. Valada peale veidi lihaleent või vett ja 1 kl. hapukoort. Hautada tasasel tulel kuni 1 tund.

Lambaliha riisiga

Ained: 1 kg lambalihaviile, 250 g riisi, 100 g võid, 1 sibul, puravikke või teisi seeni, soola, rohelisi maitserohte, tomatipüreed, veidi jahu ja 2—3 spl. hapukoort.

Riis röstida ühes sibulaga kuumas võis helepruuniks, lisandada lihaleent või vett ja lasta haududa umbes 30 min. Siis lisada juurde peenendatud seened ja lasta veel haududa, kuni kõik pehme.

Lambalihaviilud lihavasaraga kloppida, üle riputada soola ja hakitud rohelisega ning kiiresti praadida kuumas võis. Kastmele lisada juurde jahu ja koort ning üles keeta. Vaagna keskele asetada kuhjana riisi, ringi lihaviile ning riisi keskele vajutatud lohku valada kaste.

Täidetud teevorstiviilud lillkapsaga

Hästi jämedast teevorstist lõigata paraja paksusega viilud ja asetada pannile kuuma võisse, milles nad varsti muutuvad kausikeste taolisteks. 2—3 muna kloppida ühes vähese piima ja soolaga ning tõsta sellest segust natuke igale viilule. Lasta seista kuumal pliidil, kuni muna kokku tõmbub. Soolvees keedetud lillkapsas üle valada valge koorekastme või pruunis võis röstitud riivsaiaga. Sobib lõuna- või õhtusöögiks.

Praetud juustulõigud aedviljaga

Ained: 16 nelinurkset õhukest saiatükki, 8 niisamasuurt viilu šveitsi juustu, veidi piima, 1—2 muna, 1 tl. jahu, riivsaia ja võid praadimiseks.

Saiaviilud kasta piimasse ning lasta veidi seista. Iga kahe saiaviilu vahele asetada juustuviil, kasta mõlemalt poolt segiklopitud muna, jahu ja piima segusse ning siis riivsaiasse. Praadida kiiresti mõlemalt poolt pruunis võis. Aedvili, nagu herned, porgandid, sparglid jne. keeta üksikult soolalisandiga väheses vees ja valada üle pruuni võiga.

Kalafrikassee

1 kg hauge puhastada ja keeta vähese veega, lisades rikkalikult juurde maitseaineid, tilli, peterselli jne., veidi sidrunimahla või äädikat ja soola. Kui kala on poolkeenud, lõikuda parajateks tükkideks. Kalaleemest, vähesest jahust, sibulast ja 1—2 spl. koorest keeta valge kaste, maitsestada pipra, tomatipüree ja sidrunimahlaga. Lisandada ka hakitud seeni. Kalatükid asetada kastmesse ja keeta mõned minutid.

Värske kurgisalat paprikaga

Kooritud ja viiludekslõigatud värskele kurgile valmistada kaste: ½ kl. hapukoort, soola, paprikat ja peenendatud tilli. Segi segada ning kurkidele peale valada.

Kurgisalat kohupiimaga.

Kohupiim hõõruda läbi sõela. 1 sibul hästi peeneks hakkida, juurde lisada 1 spl. vett, 1 munakollane, 2—3 spl. söögiõli või sulavõid ja läbi sõela hõõrutud kohupiima ning segada segi.

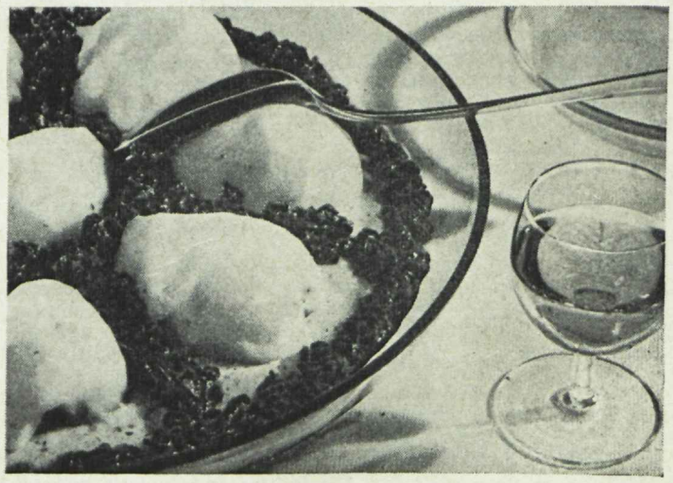

Pirnid mannakreemi ja palukakeedisega

Kurk lõikuda viiludeks, maitsestada soola ja soovi korral peenendatud ingveriga ning segada kohupiimaga segi. Kaunistada tomativiiludega.

Õuna- ja mädarõikasalat

Õunad riivida ja segada 3 spl. riivitud mädarõika, 1 spl. suhkru ja 1 spl. sidrunimahlaga. Segu lasta seista 1—2 tundi kaane all jahedas kohas.

Porgandisalat

Ained: ½ kg porgandeid, kuni 100 g suhkrut, riivitud koor ja mahl ½ sidrunist, ½ apelsinist ja veidi soola.

Porgandid lõikuda peenteks ribadeks ja hautada vähese vee, suhkru ja teiste maitseainetega pehmeks. Süüa liha- või kalatoitude juurde.

Kiiresti valmistatav magustoit

Ained: kuivikuid või biskviitkooki, 6 õuna, ½ l marjamahla, ¼ l vett ja suhkrut.

Õunad koorida ja lõikuda parajateks viiludeks. Keeta ühes vee ja suhkruga, nii et õunaviilud terveks jääksid. Saia- või koogitükid asetada vormi, valada üle õunakeeduveega ja hoida 15 minutit vormiga kuuma vee katlas ning siis asetada kuhja vaagna keskele ringi keedetud õunaviilud. Süüa suhkru ning marjamahlaga.

Pirnid mannakreemi ja palukakeedisega

Ained: 1 l piima, 50 g suhkrut, 150 g mannat, mõned hakitud mandlid või pähklid, 2 muna, veidi sidrunikoort või vanilli, 1 kg pirne, 2 spl. suhkrut ja palukakeedist.

Piim ajada suhkruga keema, lisada juurde manna ja keeta ümber segades 10 min. Segada juurde munakollane ja kõvaks vahuks löödud munavalge. Niisamuti segada juurde maitseained ja pähklid. Sellejärel valada segu lamedale vaagnale ja lasta jahtuda. Pirnid poolitada, süda välja võtta ning keeta suhkru, vähese vee ja kaneeliga pehmeks, asetada jahtunud mannakreemile, kaunistada palukakeedisega ning anda lauale marjamahla või piimaga.

Õunakoogid

Taignaks: ½ kg jahu, 50—100 g võid, 150 g suhkrut, 1 muna, ⅛—¼ l piima, veidi soola ja pärmi.

Katteks: 1—1,5 kg õunu, maitse järgi suhkrut ja 100 g pestud korinte.

Pärmist, vähesest jahust, leigest piimast ja ½ tl. suhkrust valmistada hõõrudes eeltaigen, milline panna tõusma. Vahepeal hõõruda või vahule, lisada suhkur, muna ja vähehaaval kogu ülejäänud piim ja jahu juurde. Lõppeks pärmitaigen. Klopitakse hästi segi ja asetatakse sooja kohta.

Õunad kooritakse, lõigutakse viiludeks ja segatakse suhkru ja korintidega. ⅔ taignast rullitakse, asetatakse hästi võiga määritud plaadile, kaetakse ühtlaselt õuntega ja lõppeks ülejäänud õhukeselt väljarullitud taignaga. Kooki küpsetatakse keskmises kuumuses 30 min. Maitseb hästi tee ja kohvi juurde.

Praetud juustuviilud aedviljaga

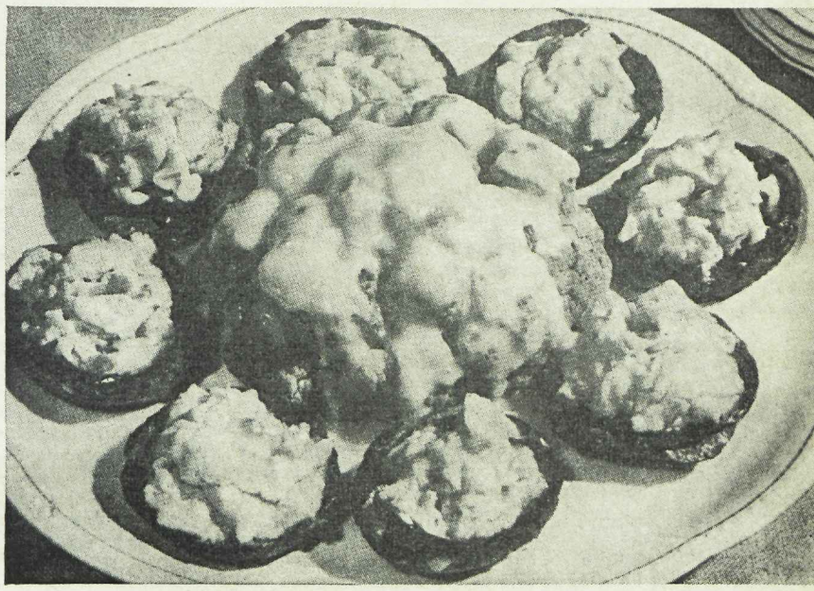

Täidetud teevorstiviilud lillkapsaga

Kapsarullid kalatäidisega

Ilusaid kapsalehti keeta ¼ tundi kerges soolvees. Puhastatud ja keedetud kalaliha ajada läbi lihamasina ühes leotatud prantssaia, 1 sibula ning 50—100 g pekiga. Maitsestada pipra, soola ja köömnetega, siis lisandada 1—2 muna. Rullida taigen kapsalehtedesse ja moorida pajapõhjas mõni minut pruunis võis. Kastmele lisada juurde veidi jahu ja koort. Süüa keedetud soolakartulitega.

Mitmesuguseid magustoite

Riis puuviljaga. Pestud riisi vees paisutada, vesi ära valada ning riis keevasse magusasse piima panna. Viimast vürtsitada vanilli ja vähese soolaga. Riis piimas pehmeks keeta, kuid nii, et ta teraliseks jääb. Jahutada ning segada 1—2 munakollase, mõne lehe sulatatud želatiiniga ja ühe kuni kahe supilusikatäie vahukoorega. Sellele segule lisada juurde puuvilja, näiteks tooreid, lõigatud maasikaid, hautatud, hästinõretatud kirsse või pirnilõike või ka ananasilõike. Eriti maitsvaks muudab riisitoidu mõni tilk rummi. Lõpuks panna külma kohta ja anda lauale hautatud puuviljamahla või kompotiga.

Sõstrad vanillikreemiga. Marjad vartest vabastada ning hästi suhkrustatult klaaskaussi panna. ¼ liitrit piima ühes vanillisuhkru või poole vanillikangi ja suhkruga keeta, lisada juurde veidi soola. Veidi piima segada umbes 20 g maisi või nisujahuga ja keevale piimale juurde lisada. Tulelt võttes segada ühe munakollasega, pooljahtunult vahustatud munavalgega. Kreem valada üle suhkrustatud marjade ja külmas kohas seista lasta.

Ka odratangu võib riisi taoliselt tarvitada. 1 l. keeva, magusasse piima panna 125 g tangu, enne vähese vanilli ja soolaga vürtsitades. Alatiselt segades paisuda lasta. Jahtunud pudrule lisada juurde sulatatud želatiin ja 1 kuni 2 vahustatud munavalget. Valada loputatud vormi ning hoida külmas kohas. Anda lauale vabarna-, sõstra- või kirsimahlaga.

Kaerahelbeid kasutatakse päämiselt soojadeks söökideks. Selleks helbeid vees, millele lisandatud veidi soola, sidrunikoort ja supilusikatäis suhkrut, paisuda lasta. Siis katta helvetega küpsetusvormi põhi ja äär, keskelt täita tooreste, suhkrustatud marjadega. Riputada üle kuivikutükikestega ja küpsetada ahjus pool tundi.

Ka kirsid sobivad sooja söögina. Kolm sisust vabastatud saia lõigata kuubikesteks ning leotada 200 g kuumas piimas. Kolmele munakollasele hõõruda juurde 125 g suhkrut, riivitud mandleid ja veidi kaneeli ja saia peenendatud sisu. Lõpuks segada leotatud saia, 500 g tooreste ja kividest puhastatud kirsside ning vahustatud munavalgega. Määritud vorm seguga täita, 1—1½ tundi mõõdukas kuumuses küpsetada ning soojalt vormis lauale anda. Kui tahetakse vormi serveerida külmalt, siis välja lüüa ja poolsoojalt suhkruga üle riputada.

EERIK TOOME

Suursaar

Suursaare elanikud on uhked oma väikesele kodumaale — kaljusele saarele keset Soome lahe südant. Pole ühelgi teisel saarel kogu lahes niisugust võimsat kaljumägestikku, pole niisugust rikkust, ega ka vanadest rahvatraditsioonidest kinnipidamist, kui seda on Suursaarel. Saarlaste endauhkus läheb isegi nii kaugele, et loetakse endi saarekest kui mingit eririigikest Soome ja Eesti mandrite vahel iseseisvaks ja sidumatuks. Teiste saarte elanikkudele vaadatakse ülalt alla, sest — kuuluvad need ju Suursaare valitsemise alla. Uhkusega lööb Suursaare Suurkülas nimismies väljatsõitnu sissesõidukaardile alla pitseri: „Suursaaren ja Tytärsaaren Kruununimismies." See on ametlikuks tõenduseks saare elanikkonnale antud võimu üle.

Ja Suursaaare Suurlahe sadamas seisab ankrus rida valitsuse kergeristlejaid, kaitseliidu õppelaevu ja merivalve väikesi vahipaate — need kõik aitaksid nagu hoida võimu, mis seisab selle saareriigikese rahva käes. See sõjalaevastik oleks kui ähvarduseks teiste saarte elanikkudele, kui need julgeksid lahku lüüa Suursaare rahvast. Tegelikult aga laevastik valvab, et suursaarlased jälle ei hakkaks tegelema salakaubitsemisega, mis saarele aastate eest on toonud rikkuse ja kuulsuse.

Suursaarlased olid kuulsad salakaubitsejad. Ega muidu võiks ühe käe sõrmedel üles lugeda nende meeste nimesid, kes ligemale tuhandearvulise saarerahva hulgast ei tegelnud salakaubaveoga. Salakaubitsemine, see nagu polekski saarlaste arvates kuritegu. Tänapäevani räägitakse saarel sellest kui endastmõistetavast saarlaste ärist, mis on küll tasuv, kuid riskantne, seega täielikult sobiv julgetele merimeestele. Kuigi valitsusvõimud on pidurdanud kaubitsemise endisel kujul, kestab see siiski teatud määral tänapäevani edasi. Päris avalikult arutatakse sadamas ehitamisel oleva suure mootorpaadi juures palju sinna piiritust peale peaks mahtuma ja kui suurt sõidukiirust võiks lastis paadiga ulgumerel arendada! Saare Kiiskinkülas tegelevad endiselt edasi salapiiritusega jällemüüjad, ajades oma äri päris avalikult, kartmata segamist ametivõimude poolt. Soomes on juba kord nii, et kui salakaup on otsaga maale jõudnud, siis keegi selle vastu enam huvi ei tunne; tabamine peab sündima merel!

Näib nagu lasuks saarel mingi kõrgema mittemaise võimu õnnistus, mis saareelanikkudele annab jõukust ja rahu. Kusagil ei leidu vist kogu Soome lahe kaldail nii õnnistusrikkast paika, kui seda on Suursaar. Mitte üksi piiritus, ka kalastamine ja hülgeküttimine toovad sisse rohkem, kui saarlased vajaksid. Sealt siis tulebki, et võidakse elada, nii kuidas süda soovib. Lubatakse endale seda, millele tavaline saarekodanik vaevalt julgeks mõelda. Suvekuudel jätkub saarlastel aega koos suvitajatega puhata, käiakse vastamisi külas, juuakse päevad läbi „kahvi" ja ollakse enda ning kogu maailmaga rahul.

Kohvijoomine muutub võõrale otse kurnavaks, kui ta pole harjunud saarerahva kommetega. Vähemalt viis korda päevas on igas saarekodus pidulikuna näiv kohvijoomine, millest võtab osa kogu perekond. Tuleb aga majja mõni külaline, siis ei saa see sealt enne lahkuda, kui on jällegi möödas külakosti pakkumine kohvi näol. Tuleb endalgi sisse astuda mõnda majja, siis peab sealgi vastu võtma perenaise külalislahkuse — kohvi näol! Nii möödub kogu päev vaid kohvilauas istumisega. Õnnetu on see hing, kes ei oska saarerahva kombel pakutavat kohvi juua, sest ainukese päevaga võib see jook muutuda nii vastikuks, et enam mõeldagi ei või kohvile!

Saarele jõudes ja esijoones muidugi kohvilauda istudes tundub meile võõrastavana, kui tugev saaremees perenaiselt vastu võtab imepisukese „kahvikupi", krõbistades joogi juurde tükikese magusat kuivikut. Rohkem ta ei võta, äärmisel juhul veel teise tassitäie. Eestlane joob kindlasti kolm, neli tassitäit, kuni taipab, et teda silmitsetakse nagu imelooma. Alles järgmisse ja ülejärgmisse kohvilauda istudes paari tunni jooksul taipab võõras, et üle ühe tassikese ei maksaks kuskil jooki vastu võtta!

Saare külaelu on segu kaugest minevikust ja moodsast tänapäevast. Ülikooli lõpetanud saarepiiga (ilmtingimata tuleb ta peale kooli lõpetamist kodusaarele tagasi!) võib teiega vestelda ükskõik milliste küsimuste üle, näidates sealjuures igakülgset arenemist, kuid kui saabub varajane hommikutund ja saarerahvas ärkab, siis ei pääse temagi vanast rahvatraditsioonist ja läheb koos teenijaga küla kaevule. Kaevulkäimine — see on omapärasemaid rahvakombeid saarel.

Küla keskel asetseb kaev, kuhu vesi voolab ülalt mägestikujärvest. Varahommikul kogunevad saarlased kaevule, viima oma kodudesse värsket vett hommikukohvi keetmiseks. Isaisadest saadik tarvitatakse selleks väikest puutelgedega käru, mille peale on kinnitatud veetoober. Alles pooleldi uinuvat küla äratab igal varahommikul omapärane käruratastе kriuksumine, kui minnakse kaevule. Küla ärkamine toimub sellega ühel ajal. Algul kostab see esialgu võõrastav hääl kuskilt kaugelt, sellega seguneb teine samasugune lähemalt, tuleb juurde uusi ja uusi puutelgedega käruratastе huikeid, kuni kogu küla on täis huikavaid hääli.

See on äratusmärgiks pereemadele, kuid see peletab une teistegi silmist. Kui kaevult juba tagasi tullakse, siis on uus päev oma tööde ja askeldustega juba kõikjal alanud...

Jaanipäev on kogu saarerahva suurpühaks, mille ettevalmistused kestavad juba mitu päeva varem, ja järelpidustusedki võtavad aega oma kolm, neli päevakest. Suursaar on siis mitte üksi soomlaste, eestlaste ja rootslaste huvialuseks ja väljasõidukohaks, vaid isegi kaugemalt matkab selleks ajaks sinna suvivõõraid. Tuhandetesse ulatub võõraste arv saarel. Neid tuleb suurte reisiaurikutega, väikeste mootorpaatidega ja vahetpidamata on erakorralistel sõitudel tavalised liiniaurikud. Kogu saar muutub kui mingiks palverännakukohaks, kuhu kogunetakse rahvuste peale vaatamata. Pidustuste haripunkt on jaanipäeva õhtul, kui kõrgetel kaljudel süüdatakse suured „juhannus-kokkod", jaanituled, mis sumedas suveöös püüavad võistelda saare majakatega, heites suuri valguslaineid kaugele ulgumerele, kus kaugeid mereteid rändavad võõrad aurikud...

Igasse saaremajja koguneb jaanipäevaks sugulasi ja võõraid mandrilt. Seal veedetakse kohvilauas tunde vesteldes ja naljatades, kuni jahtub kohvivesi ja keema pannakse uus katlatäis... Tuleb külalisi naabritegi juurest ja käiakse külas teiste pool, sõlmitakse uusi tutvusi ja uuendatakse vanu. Tehakse lõbusõite merele, kus proovitakse mootorpaatide kiirust, võisteldakse omavahel, paadid ehitud kõrgetelt kaljudelt toodud kaskedega, kui istuks igas paadis noorik, kes sõidab esmakordselt peiukoju...

Saar ise aga, suur ja võimas, uinub päevast-päeva majesteetlikus rahus! Meile nii võõrastavatena tunduvad tohutud kaljumürakad, kaetud okaspuumetsaga, kidurate mändide ja kuuskedega, madalamates kohtades ka kaskedega, lebavad kui uimased põletava päikese käes. Harva toob tuule tasane hoog merelt kaljumägestikku veidi värskendust. Põletavalt kuumad kaljud peletavad saarest eemale vihmagi...

Kuiv põdrasammal, paiguti ka kanarbik on kogu kaljumägestiku katnud elutuna näiva vaibaga. Puudub meil nii lokkav rohelisus, värskendav ja ergutav ühtlasi. Elutu on kogu mägestik, isegi maod otsivad madalamaid ja varjurikkamaid kohti, kus kõrvetavalt kuuma päikese eest varju otsides oleks mõnus põõnutada! Jänesed, neid on kaljumägestikus rohkesti, kaovad pikkadeks suvepäevadeks orgudesse ja kaljupragudesse, lõõtsutades sealgi palavuse käes.

Öö saabudes algab mägedes alles elu!

Kuumuse rammetusest muutuvad vabaks jänesed, kitsed ja oravad, asuvad saagiluuramisele maod. Üksikuid rohuliblesid püüavad kaljupragude vahelt leida suveks mägedesse lastud hobused. Isegi varesed ei saa öörahu, vaid lendavad kraaksudes ringi, ju on neilgi öötundidel tegemist... Ainult suured naerukajakad on unes, sest neil pole aega päeval puhkamiseks, merel on ju nii palju askeldamist ja tegemist! Kajakaparved istuvad päevad läbi mereäärsetel kaljupankadel, püüavad vahetevahel kalu ja arutavad suure kisa ja naeruga endi igapäevaseid uudiseid. Saadavad pilkava naeruga merel liikuvaid kaluripaate, olles sealsamas vilkalt valmis merest haarama pinnaveele eksinud kala! Öö kuulub neil puhketundide alla, muidu kipuks väsimus päeval ebameeldivaks tegema kajakaperede lõbusat ajaviidet...

Omaette asjamehed on saarerahvale kuuluvad hobused, keda kogu saare kohta on vaid mõni ainus. Suvel pole nendega kaljusaarel midagi peale hakata, seepärast lastakse nad juba kevadel mägedesse joosta. Seal nad siis võivad suvitada, ilma et nende järele vajadust tuntakse. Talve saabudes tulevad nad mägedest jälle koju tagasi, tööle. Talvekuudel on hobused ühenduse pidajaks üle merejää saare ja mandri vahel, matkates peamiselt toitainete muretsemiseks Kotkasse, või Eesti randadesse — Kunda või mõnda teise rannakeskusse.

Väikelaste juukseravist

Praegusaja inimesel on küllalt raske saavutada head välimust ja head rühti, kui sellega pole harjutud juba maast madalast. Pole sugugi tühine eputamine, kui soovitatakse enam rõhku panna laste välimusele. Sellele ei tarvitse anda veel iluravi tähendust, pigem võiks nimetada seda tervisraviks, mille abil võib vältida mõndagi näotust või haigustki. Neil põhjusil on lapse juuste ja peanaha ravil juba põhjapanev tähtsus. Sellest lähtudes ei tohi väikelaste peaalune iialgi olla liiga pehme. Kui imikud magavad lausa soojal udusulepadjal, on pea alatasa nagu haudumas. See pole mitte üksnes halb juustele ja peanahale, vaid ka külmetumisoht võib varitseda last voodist võtmisel. Lapse tanu on jäetud küll juba ammu kõrvale, sest harilikus toasoojuses on see lihtsalt ebatervislik, kuna juuksed vajavad värsket õhku niisama nagu kogu kehagi.

Ka väikelaste juukseid tuleb harjata iga päev sobiva harjaga. Pesemisel juuksed hoolega loputada ja siis kuivatada. Sageli võib märgata laste peas kõõmagi, mispuhul peanahka võida söögiõliga. Piiritust sisaldavaid juuksevesi mitte tarvitada.

Veidi vanemail lastel on juba paksemate juuste eest hoolitseda. Kõigepealt tuleb kaitsta juukseid liigse päikese eest. Kuigi päike on laste suurim terviseallikas, ei tohi pead liiga kaua päikese käes hoida. Suvel peaks lapse pea olema väljas ikka kaetud — kasvõi õhukese mütsiga. Päike kuivatab peanahka ja pleegitades juukseid hävitab ka nende ilusa läike ja värvi. Tolm ja mustus jäävad hõlpsasti püsima juustesse, kuid neid peab katsuma kõrvaldada harjaga, nii et pead ei tarvitse pesta sagedamini kui üle kahe nädala. Igal lapsel perekonnas peaks olema ilmtingimata oma kamm ja hari.

Koolieelised lapsed ärgu vahetagu teistega peakatteid, sest paljud juustehaigused ja ka kõõm nakkavad väga kergesti. Niisamuti tuleks loobuda kammide laenamisest.

Poiste „vesilained" on väga halb mood, kuna niiske pea on väga ebatervislik, eriti väljas. Andke poistele parem head rasvasisaldavat juuksevett, mis on puhtam ja tervislikum ühtlasi. Poiste peapesu tuleb pidada natuke silmas, et juuksed saaksid tõesti puhtaks, sest poisid on ju ikka poisid. Kui juustesse jääb seepi, moodustub kindlasti kõõma.

Püsilained on koolitüdrukute hulgas saanud ikka tavalisemaks nähtuseks. Hoiatusi ja juuste eest hoolitsemise õpetusi ei võta paljudki tõsiselt. Tuleb siiski mainida, et kui lastakse teha püsilaineid, siis mitte hoida paari krooni ja lasta lokkida vaid õppinud ja korralikul tegijal. Kui juba varakult hakatakse väsitama ja kulutama juukseid, eriti halbade püsilainetega, ei pea juuksed kaua vastu.

Väikeste tütarlaste juustele püsilainete tegemine on täieline väärsamm. Ka sirge juus on nii siidne ja armas, et ei vaja mingisugust kunstlikku abi oma ilu tõstmiseks. Pealegi peaks mõistma iga mõtleja inimene, et areneva lapse juuksed on õrnemad kui täiskasvanul. Seepärast hoida laste juukseid loomulikul teel ja loobuda igasugustest käherdamistest!

Sarnane tume juuks

vajab erilist hoolt, muidu ei pääse soeng soovitud mõjule. Hoolekandmise tulemuseks on läikivad ja elastsed lained.

Siin võib ainult moodne **seebita** ja **alkaalita** vahend Schwarzkopf "Ekstra-Mahe" aidata. See ei tekita ebameeldivat "lubjaseebi" eristumist, mis juuksed tuhmiks ja inetuks teeb. Pärast pesemist on juuksed elastsed ja läikivad ja lasevad end püsivaks soenguks korraldada! Juba peale esimest katset märkate vahet!

"Ekstra-Mahe" on sobiv igale juuksele. Blondiinidele on olemas erisort Schwarzkopf "Ekstra-Blond", mis annab juustele kauni kuldläike!

Käepärased ja mugavad tarvitada on ***vedelad*** *Schwarzkopf Ekstra-Mahe ja Ekstra-Blond, samuti seebita ja alkaalita.*

SCHWARZKOPF EKSTRA-BLOND

Tagame täiesti alkaalita mõju!

Valmistaja: Lab. S. Schneider, Tallinn.

Teie küsite - meie vastame

Lugeja Võrust.

Teie soov jäi hiljaks, lõikeleht oli juba koostatud.

L. N. Narvast.

Aiatöö õpperaamatutest on praegu saadaval Rich. Klesment'i „Aiatöö õpetus", milles käsitletakse kaunis täielikult köögivilja-, puuvilja- ja marjakasvatust. Hind kr. 2.50.

Üksiknumbri lugeja Ly.

Teil tuleks küsida nõu dr. B. Jürgensilt Tartus. Näovinnide suhtes pöörduge ülikooli nahapolikliinikusse.

Lugeja Adele.

Laienenud veresooni nahal on sageli võimalik kaotada süsihapulumega külmutamise teel. Pöörduge ülikooli nahapolikliinikusse.

Lugeja Võrust.

Pöörduge asjatundja arsti poole.

Üksiknumbri lugeja Tallinnast.

Luumuhke võib kõrvaldada operatsiooni teel. Pöörduge Tallinnas dr. Krause poole.

Lugeja Põltsamaalt.

Teie poolt tähendatud kapi hind oleneb kapi suurusest ja puuliigist, millest soovite valmistada kappi. Selletõttu pole hinna märkimine võimalik, sest Teil polnud tähendatud, millisest puust eset soovite. Mõõdud vastavates proportsioonides laske valmistada mööblitegijal.

Lugeja A.

Valge päevateki juurde peaksid sobima ka harilikud magamispadjad, kui püürid on nägusalt kaunistatud. Väga paljud ei jäta päevaks üldse patju voodisse, vaid asetavad kappi, ja voodi on sellel juhul kaetud ainult tekiga. Kuid meeldivuse korral võite valmistada kaks väikest udusulgedest padjakest nägusate püüridega päevaseks kaunistuseks.

L. T.

Pesust niiskuse- ja hallitusplekke saab kaotada salmiaagipiiritusega. 1 klaasitäie vee kohta võtta ½—1 spl. salmiaaki ja sellesse kasta riide plekikohti, kuni plekk kaob.

Narva I.

Tikkimispisteid katsume avaldada edaspidi.

Neiu J. ja Valencia.

1. Kõhu veninud oleku korral tuleks siiski pöörduda arsti poole, sest koirohutee võib tekitada mao limanaha katarri.
2. Küüslauku tarvitatakse peaasjalikult peente, nn. maatusside ravimiseks. Võib sisse süüa ja tarvitada klistiirina
3. Soovitavam on siiski aegajalt virtsaveega kastmine.
4. Võib-olla aitab, kui kastate kapsaid sublimaadilahusega. Selleks võtke 30 l vee kohta 20 g sublimaati ja valage igale kapsale 1/5 l. Korrake kastmist mitu korda.
5. Linnade ja maakondade vappe ei saa „Maretis" avaldada ruumipuudusel. Ka ei huvita see teisi lugejaid.

Mõõtude võtmine

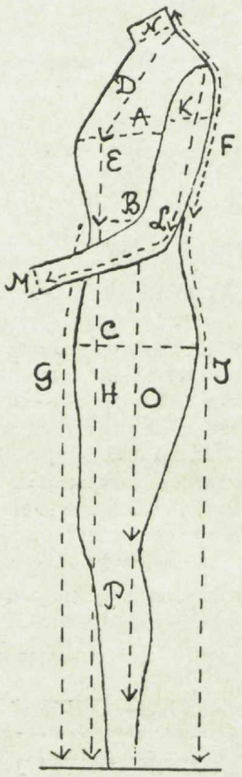

Lõigete soovijatele:

A. Rinnaümbermõõt — võetakse vabalt ümber selja ja rinna kõige kõrgema koha.
B. Vööümbermõõt — võetakse ümber keha.
C. Puusaümbermõõt — võetakse vabalt ümber puusa kõige laiema koha.
D. Rinnakõrgus — võetakse viimaselt kaelalülilt üle õla kuni rinna kõige kõrgema kohani.
E. Vööpikkus (pluusipikkus) — võetakse niisamuti viimaselt kaelalülilt üle õla rinna kõrgema kohani ja sealt vöökohani (see mõõt on vajalik ka siis, kui rõivastusese on vöökohalt läbilõiketa ja vööta). Õige vöökoha leidmiseks seotakse nöör või pael ümber vöökoha ja mõõdetakse vööpikkus kaelalülilt paelani. Niisamuti seljapikkus.
F. Seljapikkus — võetakse viimaselt kaelalülilt kuni vöökohani.
G. Seelikupikkus — võetakse eest vöökohalt alla soovitud pikkuseni.
H. ja I. Üldpikkus (kleidipikkus, mantlipikkus jne.) — võetakse viimaselt kaelalülilt üle õla ja rinna kõrgema koha vööpikkuseni ja sealt sirgelt alla soovitud pikkuseni. Niisamuti seljalt viimaselt kaelalülilt vöökohani ja edasi soovitud pikkuseni.
K. Varrukalaius — võetakse kaenlaaluse kohalt ümber käsivarre vabalt (paras varruka laius).
L. Varrukapikkus — võetakse õlanukist kõverdatud küünarnukini ja sealt edasi käerandmeni.
M. Randmeümbermõõt — võetakse vabalt ümber randme.
N. Kaelaümbermõõt — võetakse vabalt ümber kaela.
O. Põlvekohapikkus — võetakse vöökohalt (küljelt) alla põlveni.
P. Püksipikkus — võetakse niisamuti vöökohalt (küljelt) soovitud pikkuseni. Pükstele vajaline kehapikkus võetakse istuval inimesel küljelt vöökohast kuni toolini.

KLEIDILÕIGE (mantel, hommikumantel, lasterõivad üle 12-a. lastele): rinna-, vöö- ja puusaümbermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, üldpikkus, seljapikkus, varrukalaius, varrukapikkus, randmeümbermõõt. Hind 75 senti + 10 s. postikulu.

PLUUSILÕIGE (jakk): rinna- ja vööümbermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, pluusipikkus, seljapikkus, varrukalaius, varrukapikkus, randmeümbermõõt. Kui pluus pikem, siis vastav ümbermõõt pluusipikkuse kohalt. Hind 50 senti + 10 s. postikulu.

SEELIKULÕIGE: vöö- ja puusaümbermõõt, seelikupikkus. Hind 40 senti + 10 s. postikulu.

PIDŽAAMALÕIGE: rinna-, vöö- ja puusaümbermõõt, rinnakõrgus, vööpikkus, seljapikkus, kehapikkus, põlvekohapikkus, püksipikkus. Kui varrukatega, siis ka varrukalaius ja -pikkus. Hind 75 senti + 10 s. postikulu.

LÕIGE SPORDIPÜKSTELE (lühikesed rannapüksid, püksseelik jne.): vöö- ja puusaümbermõõt, kehapikkus, põlvekohapikkus, üldpikkus. Hind 50 s. + 10 s. postikulu.

LASTERÕIVAD lastele kuni 12 a. vanuseni (mantlid, kleidid): mõõdud samad, mis täiskasvanuilgi. (Lapse vanus juurde lisada). Hind 50 senti + 10 s. postikulu.

VÄIKESED LÕIKED: imikupesu, kraed, käised jne. Hind 30 s. + 10 s. postikulu.

NAISTEPESU. Hind 75 senti + 10 s. postikulu.

Kuidas köhitakse õieti?

Köha on teatavasti peamiselt hingamisorganite haigustumise, näit. kurgukatarr, bronhiit, astma jne., sümptoom, vaid harvadel juhtudel esineb ta iseseisvalt ja nimelt närvilise ärritusköhana. Pea alati võib tähele panna, et köha või pidev köhatamine muutub kaunis valusaks toiminguks, mis koormab haiget ka hingeliselt. Röövides rahu ja une takistab ta paranemist. Uurimuste varal on leitud, et liiga palju köhitakse, kuna enamik haigeid ei tea, kuidas nad köhima peavad. Milline on köhimistehnika? Et seda mõista — peame teadma, kuidas köha tekib. See sünnib järgmiselt: hingekõri sulgub õhukindlalt ja avaneb siis järsku, milletõttu õhk voolab suure rõhu all välja. Seepärast peab takistama selle protsessi kulgu: esmalt hoida tagasi kurgu sulgemist ning teiseks teatud aja takistama ta avanemist, kui ta juba sulgunud on. Teist moodust tunneb igaüks, kes teatris kõigest jõust püüdnud on kratsivat köhaärritust maha suruda. Kuidas ta seda tegi? Seega, et surus võimalust mööda kogu kaelamuskulatuuri kokku. Selle veidi raske meetodi abil saavutatakse, et ainult kolmandik osa kõigist köhahoogudest, mis enesest teatasid, ka tõeliselt järgnesid. Nüüd kerkib küsimus, kui kaua võib hoida hingekõri vägivaldselt suletult, kuna ju lõpuks vajatakse veidi õhku. Viimaseks otstarbeks peab kasutama järgmist meetodit. Haiget lastakse öelda hääletult s, sest s on hõõrumishääl ning iga toonitu hõõrumishääle juures on hingekõri avatud. Et selles seisundis ka veidi õhku saada, on tarvis kiiresti lühidalt hingata, et hingekõri ei saaks väljahingamise vältel, veel vähem sisse- ja väljahingamise vaheajal, aega sulguda. Seda teha intensiivselt lõõtsutava koera sarnaselt. Nende mõlemate meetodite abil võib köha üle saada täielikuks valitsejaks. See tehnika ei ole tähtis üksi närvilistele inimestele, keda piinab alatine ärritusköha, vaid ta on isegi elutähtis raskete haigete juures, kes oma haiguse iseloomu tõttu on köhima sunnitud. Sageli muutub astma valusa hingekõri ärrituse tõttu peagu talumatuks. Ka köhimist peab õppima.

Väikesi näpunäiteid

Blond juust saab heledamaks värvida, kui juuste pesemisel kasutatakse pesemislahust, mis sisaldab 2 spl. seebihelbeid, 1 tl. salmiaaki ja 5 g salvei (taim) lehtede ning 5 g rooma kummelite keedetud segu. Selle lahusega seebitatakse juust.

Sissekasvanud küünte kõrvaldamisel mähitakse küüned õlisse kastetud lappi. Järgmisel hommikul on nad nii pehmed, et neid võib kergesti lõigata.

Kuumi ja niiskeid käsi on kõige otstarbekam hommikuti ja õhtuti oajahuga sisse hõõruda.

Maksaplekid kaovad, kui neid tupsutatakse sageli lahusega, mis sisaldab 100 g kloorlupja, 125 g soodat ja 3 l vett.

„MARET“ ilmub kord kuus ühes mustri- ja lõikelehega. — Tellimishinnad: Sisemaale aastas kr. 3.50, 6 kuud kr. 1.80, 3 kuud kr. 0.90. Välismaale aastas kr. 5.50, 6 kuud kr. 3.—, 3 kuud kr. 1.50. — Kuulutuste hinnad: 1 mm üle lehekülje laiuse 80 senti. Kaantel I kaane seesmine külg kr. 120.—, viimase kaane seesmine külg kr. 100.—, viimase kaane välimine külg kr. 150.—. 1/1 lehekülge sisuosas kr. 200.—, ½ lehekülge kr. 100.— jne. Kuulutajaile võimaldatakse koha valik ainult võimaluste piires. Vasesügav- ja mitmevärvitrüki lehekülgedel kuulutusi ei avaldata. — Väljaandjad: V. Kask ja R. Puusepp. Vastutav toimetaja: R. Puusepp. Käsitöö, moe ja majapidamise osak. toimetaja: Linda Puusepp. Keeleline korrektor: Eti Sirg. — Toimetus ja talitus: *Tartus, Ülikooli 25, telef. 15-20, pk. 22. Posti jooksev arve nr. 2201.* Sissemakse ja tellimisi võetakse vastu igas postiasutises.

E. K.-Ü „Postimehe“ trükk, Tartus, 18. augustil 1937. a.

Oma tööstuse saadustest soovitame:

Rikkalikus ja maitsekas valikus käsitsikootud

mööbliriideid, ukse- ja aknaeesriideid

Kavandid prl. A. Oeste'lt

Vaiba- ja käsitöölônga

igas värvis

Džuudiriiet lõngadele vastava ruudustikuga ● Kraasimise, korrutamise ning riide värvimise, vanutuse ja pressimise tööd tehakse kiiresti ja korralikult võistlemata headuses ● Ostetakse maalamba villu

HEAD KODUMAA VILLAST RIIET
kõrges kvaliteedis

Villa- ja värvimistööstus «EKSTRA»

A. Träss

TARTUS, Narva t. 49, telef. 10-07
TALLINNAS, S. Tartu mnt. nr 8

Meie lôngade müügikohad:

Võrus, Kreutzwaldi tän. 50, A. Pihlak
Viljandis, Lossi tän. 16, M. Labi
Pärnus, Kalevi tän. 41, H. Reimann
Paides L. Rästas, telefon 107
Petseris S. Martsen
Tallinnas, Lühikejalg 6, K. Saarse
Rakveres, Tallinna t. 20, S. Haukka
Rakveres, Lai tän 13, L. Leinfeldt
Narvas, Joala tän. 26, E. Stern
Valgas, Kesk tän. 11, Firma „Amro"
Türil A. Rumvolt
Põltsamaal, Jõgeva tän. 10, A. Supp
Karksi-Nuias Reile.

JALANÕUDEKAUPLUS

R. Hansen

asub uutes ruumides

Kaubahoov 39 (vastu Poe tän.), telef. 13-98

Soovitan rikkalikus valikus **nägusaid ja vastupidavaid jalanõusid**
daamidele, härradele ja lastele.

Töö tuntud headuses.

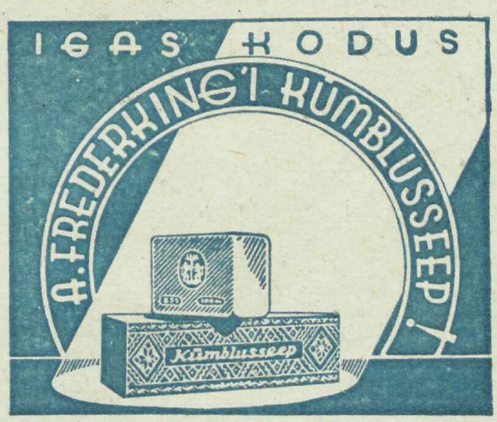

Iga eesti perenaine — olgu rikas, olgu vaene — nõudku **F. Tischleri riidevärve,** siis ta hoiab oma närve.

Müük üle maa.
Estonia pst. 27, Tallinn

„Mareti" numbreid on veel võimalik saada:

1935. a. №№ 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
1936. „ „ „ 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12
1937. „ „ „ 1, 2, 3.

Üksiknumbri hind à 35 senti

Büroo: Tartus, Ülikooli 25
Telef. 15-20. Posti jooksev arve 2201

S 2912

Septembri algul jõuab müügile

Vallatu Magasin nr. 4

suure ja huvitava

sügisnumbrina

112 lehekülge, neist hulk vasesügav- ja klišeetrükis • Hind 50 senti

Valitud, põnev sisu ja head pildid

on ‹Vallatu Magasini› hüüdlauseks

•

Mõnda sisust: Romulus Tiitus: Kuldne beebi • Juhan Pahlbärgi humoristl. jutt: Kaks maailmameistrit • Pearu Orava: Suur õnn • Milo Venus • Senjoriitad • Kuulsate lauljate saladus • Äri elukindlustusega • Kuulsa viiuldaja Frédéric Chopin'i traagiline armastus • Uusi sügismoode • Peatükke naise ilust ja iluravist • Peale selle hulk humoristlikke ja kriminaallühijutte jne.

Pariisi lõbutüdrukust krahvinnaks ja Prantsuse kuninga Louis XV ametlikuks armukeseks

Selle naise põnev ja seiklusrikas elulugu selles numbris pealkirja all:

Krahvinna Dubarry

Olge ettenägelik!

Päikesepaistesed suveilmad on möödas, väljas on külm ja vihmane. Sellised sügispäevad on nukrad ja igavad. Et sellest hoiduda, lugege „Vallatut Magasini" nr. 4

VALLATU MAGASIN nr. 4

MÜÜGIL KÕIGIS NEIS MÜÜGIKOHTADES, KUS KUUKIRI „MARET"

E. K.-Ü. „Postimehe" trükk, Tartus 1937.

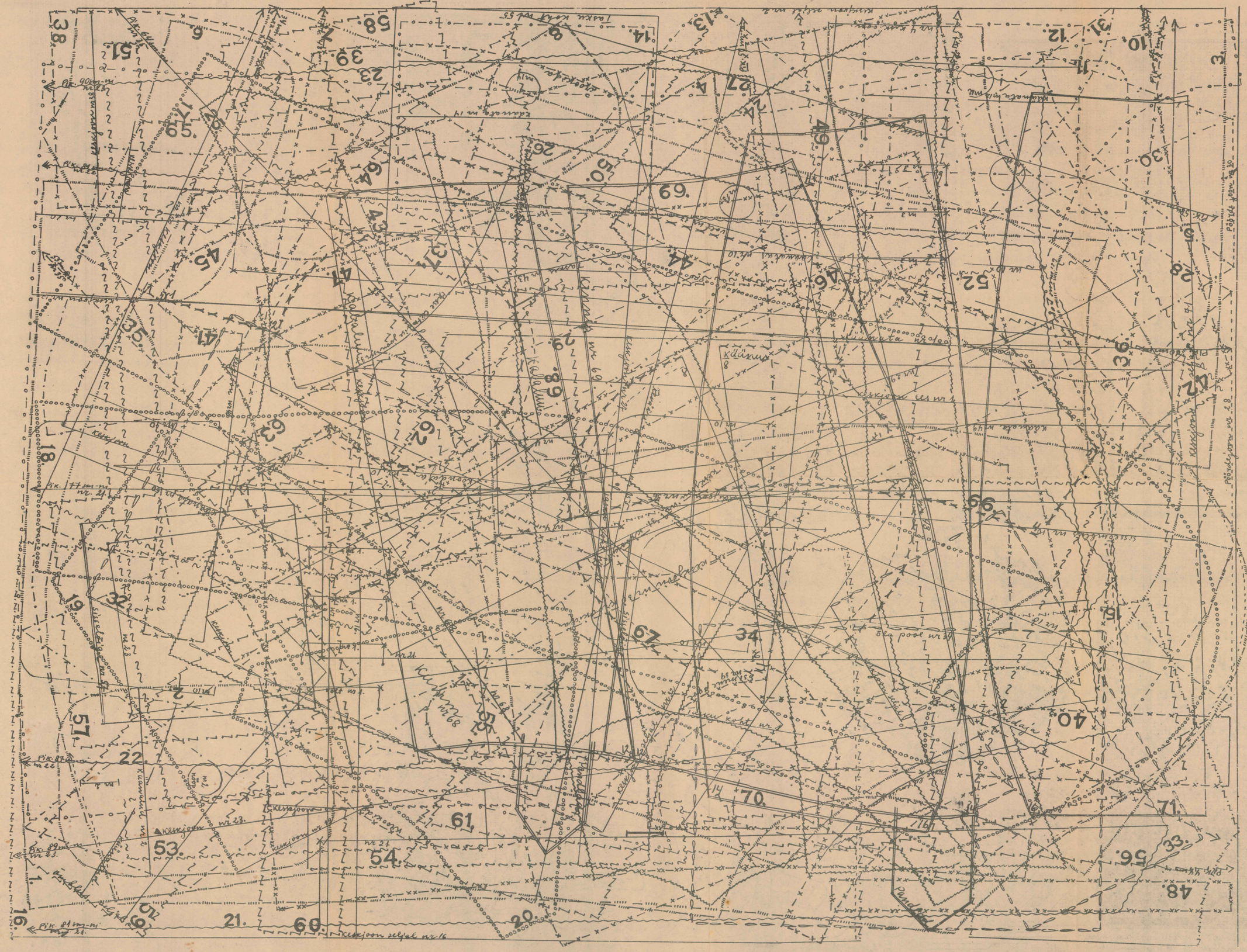

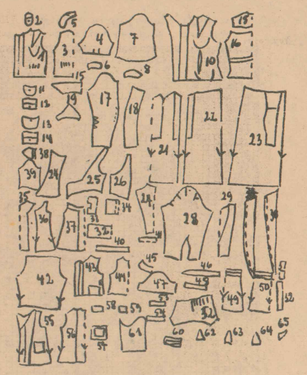

Maret

Naiste ja kodude kuukiri.
SEPTEMBRIKUU LÕIKE- JA MUSTRILEHT 1937. A.

Lõige I. Moefoto. Pluus, rinnaümb. 96 sm.

1. esitükk
2. tasku
3. selg
4. varrukas (lühike)
5. krae
6. mansett
7. varrukas (pikk)
8. mansett
9. vöö 4½ sm. lai 78 sm. pikk.

Lõige II. Moefoto. Sportjakk, rinnaümb. 88 sm.

10. esitükk
11. ülemine tasku
12. taskuklapp
13. alumine tasku
14. „ taskuklapp
15. selja passe
16. selg
17. pääpoolne varrukas
18. alumine varrukas
19. krae
20. õlatõstja

Lõige III. Moefoto. Kleit, rinnaümb. 112 sm.

21. seeliku esilaid
22. esipoole külglaid
23. tagalaid
24. pluusi esitükk
25. „ „ küljetükk
26. seljapoolne küljetükk
27. keskselg
28. varrukas
29. vest
30. ülemine žaboo
31. alumine žaboo

Lõige IV. Heegeldatud beebijakk.

32. keha oss, pool
33. passe
34. varrukas

Lõige V. Tütarlapse kleit 8—10 a. nr. 304.

35. esipoole keskiaid
36. külglaid
37. selg
38. passe (seljal)
39. varrukas
40. vöö
41. mansett

Lõige VI. Tütarlapse püdžaama 3—4 a. nr. 305.

42. püksi poolosa
43. pluusi esitükk
44. selg
45. krae
46. krae volang
47. varrukas
48. mansett

Lõige VII. Tütarlapse särk ja püksid 3—4 aast. nr. 307.

49. särgi esipool
50. selg
51. õlapael
52. püksi poolosa
53. esipoole värvel
54. seljapoole „

Lõige VIII. 4—6 a. poisi palitu ja müts nr. 309.

55. esitükk
56. selg
57. tasku
58. taskuklapp
59. krae
60. vöö (seljal)
61. varrukas
62. mütsi esitükk
63. küljetükk
64. tagumine peaosa
65. mütsi nokk (pool)

Lõige IX. Rinnahoidja, 96 sm. rinnamõõdule.

66. kehaosa
67. sissepandav rinnaosa

Lõige X. Sukahoidja-korsett.

68. esipool
69. külg (eespool)
70. külg (tagapool)
71. keskselg

Mustrilehel asuvad:

1. Selmavalba muster.
2. Väikese heegeldatud lina muster.
3. Nellnurkse fileelina muster.
4. Narmasäärstega fileelina muster.
5. Kistpistes sohvapadja muster.
6. 2 sõsärgi passe heegelmustril.
7. Kootud nöörtikandiga lina muster.
8. Monogrammne.

O./Ü. „Ihuvõik", Tartu, 1937.

Normasäärestisega tikelina ääremuster. Iga ruut võrdub ühele filee-angule. + = hõre labakõ põime beež kunstsiidiga. — = tihe põime.

Muster võiksarle kiigeplatsud linakesse.

Kiigelmuster juulikuu numbris ilmunud ööšärgipassile.

V.V.

Muster slinavaibale. Värvid A. Trässi „Ekstra Kaardi" järgi □ - hele beež 60, ▥ - tume beež 59, ■ - pruun 56, ▩ - sinine 36, ⊡ - ranarõõsa 70, ⊠ - kollane 16, ⊞ - hall 49, ▨ - oranž - 14 või 16.

nurk.

Muster nõõrtehnikas tikitud linale.

Monogramm pulkumustrisega

pilu

¼ mustrist nelinurksele ficelinale. Iga ruut = ühele võrg.-angule. Põimed labasele.

Muster ristpistes šerpropelgile. ⊠ - must või hunnirunnu, ▥ - roosa - punane, ⊡ - tumi beež, □ - hõre roosakas beež, ⊠ - sinakas rohelise, ⊞ - rohelise, ▨ - kollane.

Muster ristpistes šerpropelgile. + = beež sõõ ja hõre labakõ põime, — = beež nõõ, tihe põime, • = sinise sõõ, rohunõõmine, tugev joon ja punktjoon = punane sõõ, ebaühtlane sõõ.

Kõrgelt lõbinõelutud põimega.

Nõõr lõnse mustri järgi hõredalt kinnitada ja lõs tihedalt ülle tikai.

Ülle õmmeldes kokku tõmmata hõredaks pluss.

Sinakas rohel.

kokku õmmeldud auk.

oranž.

Kohvipruun

sinakasrohelise

pilu

meepruun

ansakohl